

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV./ŠTEVILKA 21

CELOVEC, DNE 27. MAJA 1965

CENA 2.— SILINGA

Sadovi doslednosti in vztrajnosti

Na nedeljskih volitvah je bil za državnega predsednika izvoljen z rahlo večino dunajski župan in deželni glavar Franz Jonas. Narodni svet koroških Slovencev je podprl pri teh volitvah bivšega zveznega kanclerja dr. Alfonsa Gorbacha. To predvsem iz svetovnonazornih ozirov. Nikjer nismo tega pred volitvami poudarjali, da je izstopil Jonas že leta 1921 iz Cerkve, pač pa smo med vzroki, zakaj bomo podprli pri predsedniških volitvah dr. Gorbacha, na prvem mestu navedli, da zato, ker je prepričan katoličan.

Koroški Slovenci smo se čutili že od nekdaj živo povezane s katoliško Cerkvijo ter smo smatrali vedno versko prepričanje posameznika kot bistven del njegove osebnosti, kot močno gonilno silo pri oblikovanju okolja, za oblikovanje javnega mnenja in življenja. Vsled tega smo ta vidik upoštevali tudi pri odločitvi, koga bomo izmed obeh predsedniških kandidatov podprli pri volitvah. Razveseljivo pri tem je, da so predstavniki našega kulturnega, političnega in gospodarskega življenja z vsemi skupniki stali odločno za dr. Gorbachom. To je dokazala na posebno lep način kulturna svečanost v gospodinjstvi šoli v Št. Jakobu, ki bo ostala vsem udeležencem v nepozabnem spominu.

Tudi sedaj, ko je znano, da ni bil izvoljen za državnega predsednika dr. Gorbach, temveč Jonas, vemo, da smo ravnali prav.

V 52 občinah dvojezičnega ozemlja je bilo za dr. Gorbacha oddanih več glasov kot za Raaba pri predsedniških volitvah 1. 1963. Drži, da je kandidiral tedaj dr. Schärfa že drugič za mesto državnega predsednika ter je bil zaradi tega Raab na slabšem, vendar je tudi znano, da se v nobeni zvezni deželi 1. 1963 ni izreklo za Raaba toliko volilcev kot prav na Koroškem. Kljub temu pa je mogel dr. Gorbach tokrat doseči v tej deželi celo 27.081 glasov več kot Raab. Medtem, ko je bilo za Raaba oddanih 1. 1963 na Koroškem 95.027 glasov, se je izreklo za dr. Gorbacha tokrat na Koroškem 122.108 volilcev. Od 27.081 glasov, ki jih je bilo oddanih pri nedeljskih volitvah več za dr. Gorbacha, odpade samo na okraje Velikovec, Celovec-podeželje, Beljak-podeželje in Šmohor 10.794 glasov. Socialisti so nazadovale na dvojezičnem ozemlju v celovškem in velikovškem okraju. Nazadovanje je vidno tudi, ako primerjamo sedanji volilni izid z volitvami državnega predsednika leta 1957, ko je dr. Schärfa prvokrat kandidiral. V primerjavi z volitvami 1. 1963 kot z volitvami državnega predsednika 1. 1957 so socialisti nazadovale na dvojezičnem ozemlju v občinah Svetna ves, Slovenji Plajberk, Sele, Bilčovs, Pliberk, Bistrica nad Pliberkom, Suha, Železna Kapla, Djekše, Vovbre, Ruda, Važenberk, Brdo, Goriče in Blače. Primerjava samo z volitvami državnega predsednika 1. 1957, pa kaže, da je dr. Gorbach dobil v 40 občinah dvojezičnega ozemlja več glasov kot tedanji kandidat dr. Denk, kljub temu, da sta ga podprli tedaj tako OeVP kot FPÖ. Ako pomislimo še, kakšen je bil uspeh slovenske liste pri deželnozborskih volitvah marca meseca tega leta, potem vidimo, kako oblikuje v vedno večji meri Narodni svet politično življenje po občinah ter v deželi. To sta pokazala očitno tudi obiska poslednjega predsednika in zveznega kanclerja dr. Klause ter bivšega kanclerja in predsedniškega kandidata dr. Gorbacha med Slovenci. Brezdvomno so to sadovi načelno jasnega političnega gledanja ter doslednosti v politiki, oboje sestavni del našega hotenja in delovanja tudi v bodoče.

Državni predsednik izvoljen Rahla večina za Jonasa

Pri volitvah državnega predsednika, ki so bile v Avstriji v nedeljo, dne 23. maja, je bil izvoljen za predsednika dunajski župan Franc Jonas. Od 4.679.561 pri volitvah oddanih glasov je bilo 94.095 neveljavnih, veljavnih pa 4.585.466. Od teh je bilo oddanih za Jonasa 2.324.474 (50,7%), za Gorbacha pa 2.260.992 glasov (49,3%). Za Jonasa so glasovali socialisti, komunisti in pripadniki levega krila svobodnjakov (FPÖ).

Gorbach je dobil kot kandidat Avstrijske ljudske stranke izmed vseh kandidatov OeVP pri predsedniških volitvah po vojni največ glasov. Tako je bilo zanj oddanih skoro pol milijona glasov več kot leta 1963 za kandidata Raaba. Jonas je zmagal pri volitvah le z 63.482 glasovi več. Ako bi samo en glas več kot polovica teh glasov odpadla še na Gorbacha, bi bil ta izvoljen za državnega predsednika.

Na Koroškem je odpadlo na Gorbacha 122.108 glasov (41,76%), na Jonasa pa 170.437 glasov (58,24%). Od 292.247 glasov so bili na Koroškem neveljavno oddani 8703 glasovi.

Tako so volili v naših občinah

OKRAJ CELOVEC — PODEŽELJE

Oddanih glasov 44.276, neveljavnih 1347, veljavno oddanih glasov 42.929.

Za Gorbacha oddanih glasov 17.687 (za Raaba 1. 1963 oddanih glasov 13.821), za Jonasa 25.242 (za Schärfa 1. 1963 25.016 glasov).

Škofiče: Volilnih upravičencev 1033, oddanih glasov 997, veljavno oddanih 990, za Gorbacha 320 (za Raaba 232), za Jonasa 670 (za Schärfa 691).

Svetna ves: Volilnih upravičencev 538, oddanih glasov 505, veljavno oddanih 482, za Gorbacha 179 (za Raaba 145), za Jonasa 303 (za Schärfa 327).

Pokrče: Volilnih upravičencev 1002, oddanih glasov 961, veljavno oddanih 928, za Gorbacha 367 (za Raaba 307), za Jonasa 561 (za Schärfa 522).

Otok: Volilnih upravičencev 649, oddanih glasov 759, veljavno oddanih 742, za Gorbacha 385 (za Raaba 283), za Jonasa 357 (za Schärfa 302).

Šmarjeta v Rožu: Vol. up. 696, odd. gl. 656, velj. odd. 1230, za Gorb. 530 (za R. 496), za Jon. 341 (za Sch. 363).

Kotmara ves: Vol. up. 1304, odd. gl. 1208, velj. odd. 1183, za Gorb. 390 (za R. 296), za Jon. 793 (za Sch. 763).

Hodiše: Vol. up. 841, odd. gl. 821, velj. odd. 808, za Gorb. 317 (za R. 229), za Jon. 491 (za Sch. 525).

Zrelec: Vol. up. 1471, odd. gl. 1430, velj. odd. 1401, za Gorb. 447 (za R. 358), za Jon. 954 (za Sch. 860).

Grabštajn: Vol. up. 1346, odd. gl. 1274, velj. odd. 1230, za Gorb. 530 (za R. 496), za Jon. 700 (za Sch. 711).

Bilčovs: Vol. up. 792, odd. 751, velj. odd. 730, za Gorb. 352 (za R. 305), za Jon. 293 (za Sch. 424).

Št. Tomaž pri Celovcu: Vol. up. 878, odd. gl. 841, velj. odd. 830, za Gorb. 362 (za R. 324), za Jon. 468 (za Sch. 478).

Vetrinj: Vol. up. 2316, odd. gl. 2163, velj. odd. 2098, za Gorb. 747 (za R. 506), za Jon. 1351 (za Sch. 1434).

Borovlje: Vol. up. 4581, odd. gl. 4457, velj. odd. 4369, za Gorb. 1355 (za R. 1061), za Jon. 3014 (za Sch. 3065).

Bistrica v Rožu: Vol. up. 1167, odd. 1134,

vel. odd. 1106, za Gorb. 367 (za R. 301), za Jon. 739, (za Sch. 786).

Slovenji Plajberk: Vol. up. 287, odd. gl. 269, velj. odd. 261, za Gorb. 117 (za R. 88), za Jon. 144 (za Sch. 159).

Sele: Vol. up. 552, odd. gl. 514, velj. odd. 476, za Gorb. 221 (za R. 174), za Jon. 255 (za Sch. 309).

Medgorje: Vol. up. 488, odd. gl. 462, velj. odd. 449, za Gorb. 182 (za R. 167), za Jon. 267 (za Sch. 266).

Zihpolje: Vol. up. 681, odd. gl. 648, velj. odd. 625, za Gorb. 332 (za R. 294), za Jon. 293 (za Sch. 253).

Radiše: Vol. up. 267, odd. gl. 246, velj. odd. 232, za Gorb. 104 (za R. 74), za Jon. 128 (za Sch. 132).

OKRAJ BELJAK — PODEŽELJE

Oddanih glasov 43.946, neveljavnih 1270, veljavno oddanih glasov 42.676.

Za Gorbacha oddanih glasov 14.349 (za Raaba 1. 1963 10.456 glasov), za Jonasa 28.327 (za Schärfa 1. 1963 27.935 glasov).

Št. Jakob v Rožu: Vol. up. 2644, odd. gl. 2542, velj. odd. 2487, za Gorb. 821 (za R. 654), za Jon. 1666 (za Sch. 1685).

Cajna: Vol. up. 1368, odd. gl. 1318, velj. odd. 1297, za Gorb. 456 (za R. 350), za Jon. 841 (za Sch. 843).

Marija na Zilji: Vol. up. 1381, odd. gl. 1358, velj. odd. 1329, za Gorb. 515 (za R. 388), za Jon. 817 (za Sch. 807).

Loga ves: Vol. up. 1482, odd. gl. 1395, velj. odd. 1362, za Gorb. 490 (za R. 307), za Jon. 872 (za Sch. 890).

Podklošter: Vol. up. 4082, odd. gl. 4458, velj. odd. 4365, za Gorb. 1335 (za R. 886), za Jon. 3030 (za Sch. 2832).

Vrba: Vol. up. 2266, odd. gl. 2617, velj. odd. 2366, za Gorb. 1153 (za R. 581), za Jon. 1213 (za Sch. 665).

Bistrica v Ziljski dolini: Vol. up. 423, odd. gl. 398, velj. odd. 388, za Gorb. 192 (za R. 148), za Jon. 196 (za Sch. 203).

Kostanje: Vol. up. 665, odd. gl. 628, velj. odd. 597, za Gorb. 250 (za R. 154), za Jon. 347 (za Sch. 324).

Straža ves: Vol. up. 562, odd. gl. 531, velj. odd. 522, za Gorb. 191 (za R. 185), za Jon. 331 (za Sch. 338).

Rožek: Vol. up. 685, odd. gl. 667, velj. odd. 661, za Gorb. 290 (za R. 131), za Jon. 371 (za Sch. 233).

Ledenice: Vol. up. 817, odd. gl. 779, velj. odd. 753, za Gorb. 323 (za R. 266), za Jon. 430 (za Sch. 466).

Wernberk: Vol. up. 1878, odd. gl. 1793, velj. odd. 1749, za Gorb. 567 (za R. 472), za Jon. 1182 (za Sch. 1232).

Bekštanj: Vol. up. 3505, odd. gl. 3472, velj. odd. 3390, za Gorb. 1191 (za R. 944), za Jon. 2199 (za Sch. 2208).

OKRAJ ŠMOHOR

Oddanih glasov 12.165, neveljavnih 477, veljavno oddanih glasov 11.688.

Za Gorbacha oddanih glasov 6065 (za Raaba 1. 1963 oddanih glasov 4928), za Jonasa 5623 (za Schärfa 1. 1963 oddanih glasov 5456).

Šmohor: vol. up. 1910, odd. gl. 1826, velj. odd. 1753, za Gorb. 821 (za R. 538), za Jon. 932 (za Sch. 951).

Goriče: Vol. up. 348, odd. gl. 330, velj. odd. 328, za Gorb. 124 (za R. 105), za Jon. 204 (za Sch. 222).

Brdo: Vol. up. 828, odd. gl. 798, velj. odd. 784, za Gorb. 349 (za R. 288), za Jon. 438 (za Sch. 461).

Blače: Vol. up. 320, odd. gl. 317, velj. odd. 298, za Gorb. 189 (za R. 171), za Jon. 109 (za Sch. 112).

Št. Štefan: Vol. up. 974, odd. gl. 956, velj. odd. 941, za Gorb. 340 (za R. 277), za Jon. 601 (za Sch. 615).

(Nadaljevanje na 5. strani)

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo, 30. maja 1965, v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

AKADEMIJO

Začetek prireditve bo ob 14.30

Vstopnice po 15.—, 20.— in 25.— šilingov lahko kupite v šolski pisarni.

Vsi prisrčno vabljeni!

Pohod proti Vietnamu

Komunistični Vietkong-gverilci so v nedeljo v hudih bojih z južnovietnamskimi enotami zmagali. Pri tem se je znašel en južnovietnamski bataljon v zasedi v gozdu U-Minh, jugozapadno od Saigona, kjer so ga gverilci popolnoma uničili.

Kakor je sporočil neki ameriški vojaški poročevalec, je bilo pri tem ubitih 36 južnovietnamskih vojakov, 42 jih je bilo ranjenih, medtem ko jih 25 pogrešajo.

Britanski strokovnjak za partizansko bojevanje R. G. K. Thompson je zjavil v razgovoru z novinarji, da so Američani, kar se tiče gverilškega bojevanja, že premagani. Večji del Južnega Vietnama nadzorujejo Vietkong-gverilci, tako da oni sedaj lahko prenašajo v mesta nasilje in podtalno delovanje.

Toda, če se bodo Američani pripravili na dolgo vojno, potem bi lahko v enem ali dveh letih računali na zmago. Toda vojna bi se lahko morda raztegnila še za kakih pet let, predno bi padla odločitev.

V preteklih dveh tednih so obrambni agentje (opravniki) Nacionalne Kitajske opazili, kako pošiljajo Kitajci na celini vojaške pošiljke v smeri kitajsko-vietnamske meje. Na Formozu domnevajo celo, da bi mogle biti te pošiljke samo slepilo, ki bi naj ovirale Američane, da ne bi razširili vojne na Severni Vietnam.

Že nekaj tednov krožijo v Hongkongu vesti, da pošiljajo rdeči Kitajci vojaške pošiljke in vojsko v južnokitajsko pokrajino Jünnan.

Politični teden

Po svetu ...

DE GAULLE JE ZA „NOVO RAVNOTEŽJE SIL“

Francoski predsednik de Gaulle je minuli teden prepotoval zahodne dele Francije in imel pri tem več zanimivih govorov, med katerimi je bil brez dvoma najzanimivejši oni, ki ga je govoril v kraju Les Sables d'Olonne. Med drugim je govoril tudi o „novem ravnotežju sil“. De Gaulle misli pri tem na ravnotežje, ki so ga ustvarili na Jaltii. Ono ravnotežje je slonelo na prevladi držav. Če bo takšna prevlada trajala še naprej, bi pomenilo to veliko nevarnost za svetovni mir.

Francoski državni predsednik de Gaulle si predstavlja „novo ravnotežje“ tako, da v sodobnem svetu lahko Francija igra posebno vlogo. „Današnja Francija, ki zopet postaja tisto, kar je bila, ki se ji vračata njena moč in njen vpliv, ta Francija, ki jo čedalje bolj cenijo po vsem svetu, se trudi navezati stike z vsemi drugimi narodi in ljudstvi, ne glede na ideologije, režime in razcepljenost. S tem deluje Francija za vzpostavitev drugačnega ravnotežja kot je sedanje.“

V svojem govoru je de Gaulle tudi poudaril, da Francija ne želi, da bi se stvari spremenile, marveč daje pri tem tudi sama najboljši zgled. S svojimi evropskimi sosedmi ustvarja gospodarsko skupnost, z narodi vzhodnega bloka pa navezuje čedalje plodnejše stike. Istočasno pa ureja sodelovanje z deželami Latinske Amerike, Afrike in Azije. „Skratka, nam gre za vlogo, ki se sklada s tistim, za kar smo poklicani delati, igramo vlogo, ki nam pripada že stoletja.“

FRANCIJA IN OZN

Francoska diplomacija je zadnje čase močno delavna v Organizaciji združenih narodov. Tako je minuli teden predložil francoski zastopnik pri svetovni organizaciji nove predloge glede reševanja problemov pri mirovnih operacijah OZN. Francoski predstavnik je predlagal, naj bi varnostni svet odločal o vojaških in finančnih vidikih mirovnih operacij, ki jih uvaja Organizacija združenih narodov. Francija se sicer strinja, da bi glavna skupščina sprejemala mnenja in priporočila pred obravnavanjem vprašanj v varnostnem svetu, vendar pa ne bi smela mimo pooblastil, ki jih ustanovna listina Organizacije združenih narodov daje varnostnem svetu, organu, ki naj skrbi za svetovni mir in za mednarodno varnost.

Glede praktičnega reševanja finančne plati mirovnih operacij pa je francoski zastopnik predlagal ustanovitev posebnega odbora, ki bi ga sestavljali vsi člani varnostnega sveta, dopustil pa je možnost, da bi bil ta forum lahko tudi širši. Francoski predstavnik je pri tem upošteval to, da se bo varnostni svet razširil od dosedanjih 11 na 25 članov.

IZRAEL ZA RAZGOVORE Z ARABSKIMI DRŽAVAMI

Na zasedanju izraelskega parlamenta je ministrski predsednik Levi Eškol predlagal, naj bi reševali nesoglasja med Izraelom in arabskimi državami z razgovori. Kakor poročajo zahodne časopisne agencije je Eškol pozval na direktne razgovore s predstavniki štirih arabskih držav, ki mejijo na Izrael: Egipt, Jordanija, Sirija in Libanon. Izraelski ministrski predsednik je dejal, da bi v teh razgovorih morali reševati tudi vprašanje palestinskih beguncev. Še posebej je Eškol poudarjal, da bi morali take razgovore voditi brez poprejšnjih pogojev.

BRITANSKA KRALJICA V ZAHODNI NEMČIJI

Z velikim slavljem je Zahodna Nemčija sprejela v torek preteklega tedna britansko kraljico Elizabeto II., ki bo ostala 11 dni v Zvezni republiki Nemčiji. Temu državniškemu obisku pripisujejo — prvemu nekega britanskega monarha v Nemčiji v 56 letih — največji pomen. Upajo, da bodo s tem zboljšali še v zadnjih letih hladne britansko-nemške odnose.

Na bonnskem letališču je zagrmelo 21 topovskih strelcev, medtem, ko so jo pozdravili zahodnonemški zvezni predsednik Heinrich Lübke, zvezni kancler prof. Ludwig Erhard in cela vlada.

Ze prvi dan zvečer, je priredil zvezni predsednik Lübke svečan diné (večerjo) na

čast britanske kraljice na gradu Augustusburg, ki se ga je udeležilo še okoli 1000 povabljenih visokih gostov. Do 28. maja bo ostala britanska kraljica Elizabeta II. s soprogom princem Philipom in ostalim spremstvom v Zahodni Nemčiji.

Njen državniški obisk je do potankosti izdelan, saj je spored zelo obsežen. Tako mora prepotovati osem zveznih dežel Zahodne Nemčije z 18 mesti.

EKSPLODIRALA JE DRUGA KITAJSKA A-BOMBA

Kitajci so pretekle dni razstrelili svojo drugo jedrsko bombo. V uradnem sporočilu, ki so ga prenašale vse kitajske radijske postaje je bilo rečeno, da je bil atomski poskus izveden znotraj natančno določenih mej. „Izdelava atomskega orožja na Kitajskem je nujna, da bi se tako sami lahko ubranili jedrskemu izsiljevanju in pret-njam s strani Združenih držav Amerike.“

V uradnem sporočilu je bilo še rečeno:

- atomsko orožje jači obrambo Kitajske in s tem svetovnega miru;
- ono doprinaša k popolni odpravi jedrskega orožja;
- Kitajska ne bo nikoli kot prva uporabila tega strahovitega orožja;
- začeto delo bomo nadaljevali.

Zraven tega je v sporočilu še rečeno, da je rdeča Kitajska že lani, takoj po eksploziji prve jedrske bombe — poskus je bil

... in pri nas v Avstriji

PO PREDSEDNIŠKI VOLILNI BORBI

— o izidu volitev za zveznega predsednika poročamo na drugem mestu — sta se menda sedaj tabora že nekoliko oddahnili in odpočila. Propagandna tekma je potekala še dokaj mirno, pošteno in brez kakih znatnejših sporov razen nekaj manjših prask: n. pr. nekaj kľofut, tu in tam potrgani ali v premajhni množini nalepljeni plakati (zlasti na Dunaju), poškodovan propagandni avto itd.

Oba predsedniška kandidata dr. Gorbach (OeVP) in Jonas (SPOe) — sta zelo naporna in dolgotrajna potovanja od enega volilnega zborovanja do drugega še kar dobro in junaško prestala, kajti tako eden kot drugi je moral v celoti napraviti nekaj tisoč kilometrov dolgo pot. Do kakih incidentov ni prišlo, le socialistični kandidat Jonas se je znašel v nekoliko nevšečnem položaju na Tirolskem in Predarliskem.

Tirolci so namreč Jonasu zelo zamerili njegovo veliko režijsko napako, ki jo je napravil s tem, da se je na svoji volilni turneji ustavil na Bergisel ob spomeniku Andreja Hoferja, kjer je položil venec rdečih in belih nageljnov z rdečo-belo-rdečim napisnim trakom: „Dunajski deželni glavar Franc Jonas“. Še bolj pa jih je vznemljilo to, da si je na tem „posvečenem kraju“ dal predstaviti navzoče tirolske socialistične mandatarje in funkcionarje, češ da vendar ni ta prostor kak volilni lokal. To nezadovoljstvo je prišlo do izraza deloma tudi v tirolskem časopisju, ki je pisalo, da se čudijo tej Jonasovi zlorabi, posebno še, ker imajo še dobro v spominu njegov svojčasni govor na Dunaju ob priliki velikega južnotirolskega zborovanja, katerega so navzoči nekajkrat prekinili z žvižganjem in s „Fuji!“ klici. Tudi tirolski deželni glavar dr. Wallnöfer je bil nad tem Jonasovim korakom zelo nevoljen in je izjavil: „Naše narodne svetinje morajo biti izločene iz strankarske propagande!“ — Zanimivo je tudi, da je bil naslednji dan pred spomenikom še en venec nageljnov, ki je prvega (t. j. Jonasovega) deloma zakrival in je imel trak v tirolskih barvah z napisom: V zvestobi do Južne Tirolske — Bergisel-zveza“.

Tudi na Predarliskem ni bil Jonas kaj posebno navdušeno pozdravljen. S tem je računalo celo tamkajšnje deželno socialistično vodstvo samo in je n. pr. v Dornbirnu najelo za njegovo volilno zborovanje dvorano, v katero gre komaj 400 ljudi namesto večje velesejmske, ki ima prostora za 3000 ljudi. Izkazalo se je, da je bila celo manjša prevelika, saj je prišlo na zborovanje le kakih 300 pristašev. Predarlčani so namreč še vedno ozlovoljeni nad dunajskim centralizmom in še posebno na socialističnega prometnega ministra Probsta zaradi afere v Fussachu v zvezi s poimenovanjem nove ladje za plovbo po Bodenskem jezeru, o kateri smo pred nekaj meseci poročali. Zato

16. oktobra lani — predlagala, naj se skliče vrhunska konferenca, ki bi sklepala o popolni prepovedi in uničenju atomskega orožja.

Eksplodizija druge atomske bombe na Kitajskem pa ni prav nič presenetila zahodnih sil, ker so bile nanjo pripravljene. Tako je rekel ameriški zunanji minister Dean Rusk: „Pričakovali smo poskus, in sicer smo skoro natančno vedeli, kdaj bo izveden (poskus je bil 14. maja, ob 10. uri dopoldne po pekinškem času). Kitajci so izvršili eksplozijo druge jedrske bombe v področju Lop Noi v zahodni Kitajski in je bila močnejša od prve.“

VOJAŠKA MOČ ZDA

Združene države Amerike imajo tačas okoli 108.100 vojakov v bojni pripravljenosti, od tega samo v Vietnamu 73.500 ali na ladjah okoli Vietnam in 36.600 vojakov v področju Dominikanske republike. To statistiko je pred kratkim objavila washingtonska vlada.

Dalje je iz statistike razbrati, da se nahaja v prekomorskih deželah še 700.000 ameriških vojakov, in sicer v različnih oporiščih; tako na Koreji 50.000, na otoku Okinava (Japonska) 30.000 in na Filipinih 15.000 vojakov. V Evropi in sosednjih ozemljih, vključno Turčiji, vzdržujejo Združene ameriške države 328.000 vojakov.

Izmed teh v Evropi nastanjenih ameriških vojakov jih je največ v Zahodni Nemčiji, in sicer 250.000; druge vojaške enote so še v Franciji, Veliki Britaniji in Italiji.

Sedanje stanje vojaških sil Združenih ameriških držav znaša 2.644.000 vojakov.

predarlško deželno socialistično vodstvo nikakor ni imelo ob priliki Jonasove volilne turneje lahkega stališča. Ko je n. pr. deželni svetnik Schoder v pozdravnem nagovoru izjavil, da ni boljšega kandidata od Jonasa, je bilo iz vrst užaljenih zborovalcev čuti mekljice: „Nikakor! Probst bi bil še boljši!“ — To nezadovoljstvo moremo ugotoviti iz nedeljskih volilnih rezultatov v eni in drugi deželi.

FPOe DEMANTIRA ...!

A tudi propagandni odbor Ljudske stranke za predsedniške volitve si je moral zopet „zatakniti za klobuk“ preuranjeno razširjeno napačno novico, češ da je vodstvo liberalne stranke (FPOe) izjavilo, da je pri teh predsedniških volitvah izbira med manjšim (mišljen kandidat dr. Gorbach) in večjim zlom (kandidat Jonas) ter da naj njeni pristaši raje izberejo manjše zlo, to je, naj volijo dr. Gorbacha.

V zvezi s to časopisno „raco“ je glasilo FPOe pod naslovoma „FPOe ni izdala nikakega priporočila za volitve“ in „FPOe“ ne mara nikakih namernih laži „odločno zanikalo vest časopisja Ljudske stranke, češ da je osrednje vodstvo stranke oz. njen predsednik Peter kakor koli priporočal svojim pristašem, naj volijo dr. Gorbacha.“

AVSTRIJA IN TEŽAVE Z EGS (EWG)

Pred nekaj tedni smo poročali o tako imenovanem „prvem posvetovalnem tednu“ med Avstrijo in zastopniki držav Evropske gospodarske skupnosti (EGS), ki ni potekalo posebno ugodno za Avstrijo. Takrat sta bila določena še dva taka posvetovalna tedna. Prvi se je začel v ponedeljek, 17. maja, in je trajal do prefeklega petka.

Na žalost že njegovi predznaki niso bili posebno ugodni in to v zvezi s precej pesimistično izjavo, ki jo je dal EGS-komisar Jean Rey — sicer znan kot gospodarski prijatelj Avstrije — na nedavnem obnem zboru Zbornice za razvoj trgovine in industrije v Lausanne. Med drugim je rekel, da pogajanjem med Avstrijo in EGS v zadevi gospodarske asociacije (pridružitve) „stoji jo težave na poti“. Po njegovem mnenju je taka asociacijska pogodba med EGS in drugimi državami možna le pod pogojem, če so te države pripravljene svojo gospodarsko in socialno politiko do neke mere vskladiti z ono v državah EGS-skupnosti. Za državo, kot je Avstrija, „ki hoče v cilju ohranjanja svoje nevtralnosti ohraniti svojo nezavisnost, je zato težavno najti soglasnost z EGS“.

Kot vodja avstrijske delegacije na zasedanju držav EGS prejšnji teden v Bruslju je bil kmetijski minister ing. Schleinzner, ki je na otvoritveni seji podal načelno stališče Avstrije glede ureditve kmetijskih odnosov med Avstrijo in EGS. Nadaljnji potek pogajanj ni bil posebno uspešen in ob za-

SLOVENC

doma in po svetu

Ameriški slovenski romarji v Florido

Skupina Slovencev, ki je lani romala v Baragovo deželo, pripravlja pod vodstvom rev. Jožefa Godine letos v juliju 14-dnevno romanje k Sv. Avguštinu v Floridi. Tu bodo namreč letos proslavili 400-letnico prve sv. maše v Združenih ameriških državah. Blizu spominske kapeice, kjer je španski duhovnik Francisco Lopez po izkrcanju iz ladje daroval prvo sv. mašo na ozemlju sedanjih Združenih ameriških držav, stoji tudi njegov kip, ki ga je napravil svetovnoznani hrvaški kipar Ivan Meštrovič.

Visok jubilej Slovencev v Argentini

V Mar del Plati v Argentini je obhajal te dni 80-letnico svojega življenja starosta tamkajšnjih Slovencev dr. Vekoslav Kisovec. Slavljenec se je rodil v narodno zavedni družini pri Sv. Križu v občini Mokronog na Dolenjskem.

V tedanji dobi, ko je bil slavljenec še otrok in mladenič, je bila narodna zavest že precej razvita. Med dijaštvom je tedaj stalno rasel odpor proti nasilnemu ponemčevanju v slovenskih deželah. To je bilo tudi razlog, da je Kisovec svoje študije nadaljeval v tujini: Firencah, Rimu, Parizu in v Pragi. Posebno v slovenski Pragi se je navzel navdušenja za vseslovensko vzajemnost.

Po končani prvi svetovni vojni je bil dr. Kisovec kot gospodarstvenik poklican na mirovno konferenco v Parizu, kjer je kot član jugoslovanskega zastopstva sodeloval na vseh konferencah gospodarskega značaja v zvezi z razpadom avstro-ogrske monarhije.

Po drugi svetovni vojni je pod silo razmer zapustil svojo domovino in se naselil v Argentini.

Razstava Avgusta Lavrenčiča

V likovnem salonu v Celju so te dni odprli razstavo akademskega slikarja prof. Avgusta Lavrenčiča. Umetnik je razstavil ciklus akvarelov „Morje“. Lavrenčič je predstavnik poveljne generacije slikarjev. Doslej je umetnik razstavjal svoja dela z drugimi slikarji. Razstava akvarelov na temo morje je torej njegova samostojna prireditev. V začetku junija bo imel samostojne razstave v več mestih na Poljskem.

Umrl na koncertu

Slovenska šola v župniji Marije Pomagaj v Kanadi je hotela ponoviti koncert slovenske šole. Na koncertu je sodeloval tudi harmonikarski vodja Kazimir Fojs, prekmurski rojak. Ko je prišla na oder njegova harmonikarska šola in ko je dvignil taktirko, se je glasbenik mrtev zgrudil na tla. Kazimir Fojs se je rodil v vasi Žižka v Prekmurju. V Kanado pa je prišel leta 1926. V začetku je imel razne zaposlitve, pozneje trgovino za instrumente v Sudburiju. Zadnjih šest let je živel v Torontu, kjer je z uspehom vodil harmonikarsko šolo ter bil duša Prekmurske folklorne skupine.

Slikarji razstavljajo

Na Jesenicah razstavlja akademski slikar Stane Kumar, ki je razstavil 27 del. So to olja, akvareli, grafi in jedkanice.

Te dni pa so v Velenju zaprti razstavo olj in grafik Mihe Maleša, ki je vzbudila veliko zanimanje; o izrednem uspehu priča zlasti ogromen obisk.

V Mestni galeriji v Ljubljani pa je odprta razstava slikarja in grafika Božidarja Jakca.

V Festivalni dvorani na Bledu je odprta razstava gorenskih likovnikov iz Kranja, Škofje Loke, Trbiča, Jesenic in Bleda.

ključku v petek tudi ni bilo izdano nikako podrobno poročilo. V glavnem je bilo govora o cenah in o izvozu oz. uvozu kmetijskih proizvodov. Za vskladitev in ureditev nerešenih točk teh pogajanj je bil določen poseben delovni odbor.

Nekatere časopisne vesti z Dunaja so celo že vedele povedati, da so bile vse avstrijske kmetijske želje na tem zasedanju zavrnjene, kar so v Bruslju z začudenjem vzeli na znanje in zanikali njihovo točnost. Ponovna (tretja) pogajanja se bodo pričela 21. junija t. l. V krogih držav EGS so nekateri mnenja, da bo možno ob ugodnem poteku teh razgovorov priti še pred poletnim odmorom do zaželenih zaključkov. Važno vlogo bo pri tem seveda igralo tudi članstvo Avstrije v gospodarski skupnosti EFTA-držav. Zato bo precej odločilen izid pogajanj EFTA-zastopnikov na Dunaju, ki so bila določena že za prejšnji teden (glej naše poročilo v predpredzadnji številki!), a so jih preložili na prve dni tega tedna. V zvezi s tem je generalni tajnik EFTA-držav Frank Figgures izjavil, da bo ena glavnih točk dunajskega zasedanja upostavitve delovnih odnosov med državami EGS in EFTA skupnosti.

Utrinki z newyorške svetovne razstave

Svetovna razstava — letos večja, cenejša in udobnejša

Newyorška World's Fair (svetovna razstava), ki so jo 21. aprila že drugič v teku njenega obstoja odprli, bo dostopna obiskovalcem do 17. oktobra letos, Ta znamenita svetovna razstava nudi letos obiskovalcem mnogo več novega, zanimivega in vabljivega. Predvsem kar se tiče zabavnega prostora je postala tudi cenejša. Tako si bodo obiskovalci lahko ogledali letos 85 odstotkov vseh znamenitosti te tako imenovane „1 milijarda dolarjev razstavo“ brez dodatnih vstopnin. Razen tega so poskrbeli za cenejšo prehrano, da ne bi preveč obremenjvali proračuna družinskih obiskovalcev. Na letošnji svetovni razstavi je postalo udobnejše: več razglednih tablic in obveščevalnih pisarn olajšuje gostu, da se laže znajde na velikanski razstavi, zraven tega pa je na voljo več prevoznih sredstev, ki s tem omogočajo hitrejši pregled razstave.

Svetovna razstava ponoči

Kdor vstopi na newyorškem „Times Square“ v podzemsko železnico in tvega pri tem 22 minut, ali kdor hoče vstopiti za 12 minut v „Long Island“ železnico, temu se odpre čudežna dežela svetovne razstave ponoči. Nobenemu ni žal, kajti izbiri ima med restavracijami, plesnimi lokali, razstavami, nočnimi klubi, kavarnami, voznjaki po zabavišču, ognjemiti in sprehodi okoli bajno razsvetljenih vodnjakov.

Močno priljubljena je na primer kavarna „Chateau Martin“ v Seen-Areal, kjer nastopa „Can Can“ revija z znanimi plesalkami in kjer lahko pleše tudi občinstvo. Potem vidimo gledališče, ki uprizarja predstave bližnjega vzhoda; havajsko gledališče s polinezijskimi pesmimi in plesi; kitajsko čajarno; „Les Poupes de Paris“, Kolumbovo admiralsko ladjo „Santo Mario“; kabinet (sobo) voščenihi figur in prostor z vrtiljakmi.

Seveda dobi obiskovalec povsod na voljo sladkarije, sendviče, „Hot Dogs“ (vroče hrenovke) in pečene piške pa do najdražjih jedil (kosil) v imenitnih restavracijah z glasbo in plesom. Posebna vaba je večerja v velesejemski restavraciji, ki je prav zgoraj pod helikopterjem pristajališčem, odkoder imaš krasen razgled na razstavni prostor, kjer zabavajo obiskovalce pevci in glasbeniki.

Za prijatelje Afrike je poskrbljeno v baru z osvežilnimi pijačami in jedčami, hkrati pa gledajo lahko znamenite Vatuži-plesalce in Ruanda-bobnarje ali pa občudujejo v maroškem paviljonu orientalske plese, kačje krotilce, požiralce ognja in akrobate vseh vrst.

Sladokusci jejo v „Hiši dobrega okusa“, romantično navdahnjeni gosti pa v „Gaslicht-Patio“ (dvorišče s plinsko lučjo, razsvetljavo), kjer ti postrežejo z raznimi pečenimi jedmi. Za ljubitelje švedske kuhinje

skrbi švedska restavracija, kjer morejo gurmani (sladokusci) izbirati po mili volji med 40 redkostmi.

V Pepsi-Cola paviljonu se lahko nočni obiskovalec pelje s čolnom skozi dežele sveta, dalje lahko občuduje v belgijski vasi preko 100 zgradb, med njimi slavni posnetek 500-letne gotske katedrale iz Antwerpna, okrepča pa se lahko v prostorni pivnici ali na šampanjski terasi. In vse to lahko obiskovalec v polni meri uživa, ker so mnogi lokali svetovne razstave odprti do druge ure zjutraj.

Otroci, živali, senzacije

Prav za otroke je ogromni prostor newyorške svetovne razstave zares čudežna dežela. Najbolj razburljiva senzacija je letos pač smučarski karneval na vodi na Meadowskem jezeru z bleščečim predvajanjem vodnega smučanja in voznjaki s čolni, ki jih kažejo štirikrat na dan. Močno priljubljena je nadalje tudi „Tumler razstava“, ki si jo obiskovalci lahko ogledajo zastoj. Nova senzacija za otroke je še novo zabavišče „Karneval“, ki so ga zgradili na kraju prejšnjega teksškega paviljona in skozi katerega podvzameš lahko razne krožne vožnje.

Na nekem mestu je velik ocanski parnik, v katerem je napravljen akvarij s 500 različnimi nenavadnimi (tujimi) ribjimi vrstami, dalje menezarija (zverinjak) z ukročenimi živalmi, med njimi dve gorili in „kraljestvo živali“, v katerem živijo v miru različne živali, kot na primer: lama (udo-

600-letnica Dunajske univerze

Inozemski slušatelji v srednjem veku

V zadnji številki našega lista smo povedali, kdaj je bila Dunajska univerza rojena, in kakšna je bila takrat univerza. — Danes nadaljujemo z zgodovino tega slavnega zavoda.

Alma mater Rudolphina seveda v srednjem veku ni imela tako velikanskega obsega kot danes. Tedaj je bilo vpisanih komaj 300 šolarjev (scholar)-študentov, kar je razvidno iz prvega vpisnega seznama.

V začetku novega veka, to je predvsem v poznem 15. in zgodnjem 16. stoletju je naraslo število šolarjev letno na okoli 1000.

Prvotno so bili študentje razdeljeni po „narodnostih“: v južni (pozneje avstrijski), saški (nemški), češki in madžarski narod. Tako je dokazano, da Dunajska univerza ni imela šele v 20., marveč že v 14. stoletju veliko število inozemskih slušateljev.

Razdelitev po narodnostih je šele omogočilo sodstvo rektorja nad slušatelji iz takratnega inozemstva.

Pri takratnih pogostih pohodih — smemo jih primerjati z današnjimi študentski-

mačen prežvekovalce Južne Amerike), kenguru (klokkan, iz razreda vrečarjev), srne, psi, mačke, golobi in papige.

Otroci nadalje lahko opazujejo pihalce stekla pri delu, vozijo se lahko z „gokarti“, (majhen avtomobilček) ali se pogovarjajo po telefonu z njih najljubšimi Walt Disneyevimi figurami. In kar ne smemo pozabiti: na vseh koncih in krajih svetovne razstave lahko kupiš sladole.

Tekmovanje umetnikov amaterjev

„Newyorška svetovna razstava“ pa nudi marsikateremu pevcu, plesalcu ali godbeniku priložnost, da postane slaven.

Tekmovanja se bodo pričela 28. maja in bodo sledila vsak naslednji petkov večer, in sicer za aktivne skupine po tri do šest oseb. Tekmovanja prirejajo „ZDA-Rheingold pivovarne“, v „Singer Bowl“, to je stadion na prostem ki ima za 18.000 ljudi prostora; vstop je prost.

Plesne folklorne skupine, jazz-band, ansambli s klasičnim repertoarjem, pevci črnskih duhovnih pesmi, latinsko-ameriške skupine itd. so povabljeni, da se udeležijo tekmovanja. Nagrade so: Stereoplatenspieler (neke vrste gramofon) televizijski aparat, dalje imajo tekmovalci tudi možnost sklepati pogodbe z velikimi gramofonskimi tvrdkami. Od osem najboljših ansamblov, ki bodo javno nastopali vsak petek v medsebojnem tekmovanju, bo komisija na podlagi odziva pri občinstvu in po obsegu aplavza izbrala tri najboljše ansamble. Pri tekmovanjih bodo navzoči zastopniki velikih gramofonskih podjetij.

Javite se lahko na naslov: Marshall T. Lang, Director of Special Events, Administration Building, New York World's Fair, Flushing, N. Y. 11380.

mi demonstracijami preko Ringa do parlamenta — so hodili šolarji še ločeni po narodnostih.

Rektor je šel seveda kot prvi in pri splošnih sprevodih, katerih so se udeležili tudi odlični meščani, je korakal vodja univerze pred dunajskim županom. Seveda je moral deželni vladar to prednost večkrat potrditi (bila je to njegova izrecna želja).

V tistih časih so se bolj strogo držali protokola, kot na primer pri državnih sprejemih danes.

S študenti so imeli takrat mnoge težave, kakor smo že v prejšnji številki pisali. Zato so jih celo razorožili, in sicer do znamenitega dneva sv. Lovrenca, leta 1514. Tedaj se je podalo 800 študentov v Wels (Zgornja Avstrija), kjer je bival cesar Maksimilijan in ga zaprosili za njih staro pravico nošenja orožja. Ganjen jim je cesar priznal zopet pravico.

Kako prav je bila ta odločitev, je pokazala poznejša zgodovina.

Leta 1619 so priskočili študentje cesarju Ferdinandu, ki je bil v velikih škripcih, na pomoč; leta 1683 so se izkazali trije študentovski polki, ko so Turki oblegali Dunaj in nadalje so se leta 1740 ovenčali s slavo v hrabrih bojih s Prusi v Sleziji za čast njih mlade cesarice Marije Terezije.

Sele v dobi revolucije leta 1848 se je slika spremenila. Tedaj je rasla Dunajska univerza kot simbol svobode cele Evrope, zato cesar ni bil več tako naklonjen „njegovim“ študentom.

Znanstveni pomen univerze v teku zgodovine

V začetku je temeljila njena slava le na zmogljivosti filozofske fakultete, ki je bila središče univerzitetnega duhovnega dejanja in nehanja ter bitja in žitja vobče. Dvoletni filozofski študij — s poznanjem Aristotela in sholastike (srednjeveške krščanske filozofije) — je bil pogoj za obisk drugih fakultet (medicinske in juridične).

V 14. in 15. stoletju je Dunajska univerza prevzela začasno vodstvo v teologiji, matematiki in astronomiji. Obe zadnji imenovani znanosti se imata zahvaliti visoki ravni dvema učenjakoma (znana le bolj znanstvenemu svetu) Johannesu von Gmündu in Regiomontanusu.

Potem je zacvetel na Dunaju tudi humanizem. Še nadalje sta zavzemala matematika in astronomija visoko raven, vendar začinjajo gojiti tudi že antične znanosti in umetnosti. Leta 1501 je ustanovil cesar Maksimilijan na univerzi nek pesniški kolegij pod znamenitim Conradom Celtisom. Ta kolegij je imel pravico nadarjene mladeniče pesniške umetnosti ovenčati z lovorjevimi vencami. Zadnje tako kronanje pesnika z lovorjevim vencem je bilo še v 18. stoletju.

Za časa reformacije pa je ugled Dunajske visoke šole precej padel. Ta spodrsrlaj je šele zopet prestregel cesar Ferdinand I., leta 1554, z močno sodobnim spoznanjem, da je osnova vsega znanstvenega napredka izdatna denarna podpora (pomoč).

S tem pa si je vladar zagotovil tudi večjo pravico nad doslej skoro lastno upravo te visoke šole.

V dobi protireformacije je prevzel filozofsko in teološko fakulteto jezuitski red in dosežeta pod njegovim vodstvom največji razcvet, medtem ko, na primer, juridična fakulteta zgubi na veljavi in se ne more več meriti z visoko razvito francosko in italijansko pravno fakulteto.

Razstava avstrijskega arhitekta v Mariboru

V prostorih za urbanizem v Mariboru so odprli razstavo dunajskega arh. prof. dr. Rolanda Rainerja, ki je pred tem razstavljal tudi v Ljubljani. Na slavnostni otvoritvi so bili navzoči mariborski arhitekti, urbanisti, kulturni delavci in drugi gostje. Avstrijski arhitekt razstavlja fotografije.

RUDOLF IV. ustanovitelj dunajske univerze

Njegov lik, kakor ga v svojem najnovejšem literarnem delu „Božja planina“ prikazuje pisatelj prof. dr. Metod Turnšek

Pa tudi njegovih besed ne, da ga najbolj veseli paša in petje. Ze je na planini. Bog ga obvaruj in mu daj srečo! Tak dečko bi bil še za uk pripraven. Ej, ko bi se izobrazil, bi znal tudi duše pasti, ne samo ovce in koze! V šolo, v katero koli samostansko šolo bi moral!... No, kam pa? Najbližja bo v Podklostru... Tudi do Molžnice ob Beli niže doli ni bilo tako daleč... V obeh samostanih imajo šolo za mladeniče benediktinci... Morda bi pa dečko izbral belim menihom? Marijino podobo s svetim Bernardom je že prejel v dar... Če bi šel v samostansko šolo k belim menihom, bi najbližje imel ali v Vetrinji ali v Stično... Dečko je desetnik, se pravi, iz številne družine. Staršem bi bila storjena velika usluga, če bi ga prevzela katera opatija... Mogel bi postati priden, uporaben samostanski brat, pa tudi samostanski pater, če bi bil nadarjen in bi bila božja volja... Bog že ima z njim svoje namene. Prepustimo vse božji previdnosti! Vendar na žlahtno mladost drevesce je treba zgodaj misliti, ga na pravem kraju vsaditi... Ej, najbrž bi bil za uk, ker je bistro znal odgovor... Čeprav je s Koroškega, bi na Kranjskem prav tako zmogel učenje, saj je materin jezik docela isti tu in tam in v isti besedi se oznanja božji nauk ljudem; latinščina pa je

itak enaka, naj se poučuje na Kranjskem ali Koroškem ali pa na Dunaju...

Nadvojvoda Rudolf se je živo zanimal, kako gre kaj učenje njegovim trem mladostnim bratom, kar so dobili nove učitelje.

„Dečki z vmeno slede našim besedam in se trudijo tudi potem, da nakazane vaje naredijo,“ so jih pred nadvojvodom pohvalili gnadjivi gospod opat. „Vse jih veseli, tako krščanski nauk, ki je prvi uk, kot latinščina, računstvo, zgodovina in zemljepis, nauk o naravi, petje in lepovpisje in tudi gramatika domačega jezika... Če Bog dà srečo, bodo v vsem dobro podkovani...“

„Me zelo veseli, gnadjivi gospod opat in arhidiakon!“ je bil nadvojvoda Rudolf hvaležen.

„Imamo pa neko misel, neki predlog, presvetli nadvojvoda in naš vladar. Zelo bi bilo koristno tako zanje kot tudi za vas, da bi se priučili tudi jezikov ljudstev, ki jim vladate vi in jim bodo vladali tudi vaši bratje. Zdaj je ugodna priložnost...“

„Kako menite, gnadjivi gospod opat?“ se je nadvojvoda zavzel osupel. „Saj vendar znamo jezik ljudstva, ki mu vladamo! Saj govorim z dunajskimi meščani po domače, ne pa v latinščini! Tako govorim z njimi kot z vami. Moji bratje prav tako...“

„Da, to je materina beseda, ki dobro teče vam in vašim bratom. Pa se tudi pravil in pisave v domači besedi vaši bratje uče... Toda vaša slavna rodovina je prevzela oblast in vladno tudi nad Koroško in Kranjsko in bo, kot je upati, segla tudi čez Kras tja do morja...“

„Oj, to ste mi pa dali dober up, gnadjivi gospod opat!“ se je razveselil nadvojvoda.

„Da, da, tako se nadejam jaz. Toda tam ljudstvo ne govori nemški kot na Dunaju...“

„Ampak bolj po kmetsko, ali ne?“ je vpadel nadvojvoda.

„Že po kmečko, pa drug jezik, drugo govorico!“ so pribili stiški gnadjivi opat.

„In ta je? Me zelo zanima, kako zavija jo po deželi...“

„Zavijajo in pojejo, a v drugih besedah...“

„Mar po ogrsko, laško, hrvaško?“ se je Rudolf spomnil na večje sosednje narode.

„Ne, ne hrvaški! Tako se govori naprej, precej naprej... Po Koroškem, Kranjskem in Primorskem se govori v vseh treh deželah podoben, da, skupen jezik... Ne vem, kako bi ga imenoval. Povem samo to, da mi ne nemški ne laški ne ogrski ne hrvaški... Najbližje je še hrvaškemu... Pa ni hrvaški, pri nas na Kranjskem in na Koroškem in na Primorskem se govori, kot pravimo mi, po slovenje...“

„Koliko pa je tega ljudstva?“ je iznenada vprašal nadvojvoda, hoteč izvedeti za pomembnost in veljavo tega, doslej mu neznanega jezika.

„Kot kranjski arhidiakon vem, da je od hrvaške meje do Ogleja, kjer se nekako že neha slovenska govornica, dobrih deset dni hoda. Od Ogleja do Čedadu dva dni, od Čedadu skozi Humin v Molžnico tri dni in naprej skozi Pontabelj do Trbiža še tri dni — — — Od nas v Stični pa, ki smo približno sredi Kranjske, je tja do Monostra ob reki Rabi, koder je tudi ena naših opatiš, še med ljudmi našega jezika — malo naprej so že Ogrji —, spet vsaj dvanaest do štirinajst dni dobrega hoda — — —“

„No, no, to je pa že precejšnje ozemlje,“ je priznal nadvojvoda Rudolf.

„Kako daleč pa po slovenje govore na sever, ne morem z gotovostjo reči. Vem samo to, da tam okrog Rune pri Gradcu, kjer je materin samostan naše stiške opatiše, govore še zelo po slovenje. Na Koroškem pa je itak deželni jezik slovenski noter do St. Vidi, kjer je sedež koroškega vojvoda, torej tudi vaš vojvodski sedež...“

„Tako daleč? Kar do mojega prestola?“ se je začudil nadvojvoda Rudolf.

„Verjetno še dlje, precej dlje. St. Vid je le prestolno mesto koroškega vojvoda. Pravi, večstoletni vojvodov prestol je zunaj na prostem sredi polja tam pri baziliki Svete Gospe, najstarejše cerkve v deželi. Sicer sta pa tam celo dva kamnita sedeža, na katera mora sesti novi vojvoda, preden zavladava koroški deželi...“

„Čemu pa dva? Kaj ni eden dovolj?“ se je začudil nadvojvoda, ki je bil koroški vojvoda in še ni nihče od njega terjal, da bi sedel na kak kamnit sedež zunaj na prostem.

(Nadaljevanje prihodnjic)

ŠMIKLAVŽ NA DRAVI

Jubilant preč. g. Vilko Pipp

V nedeljo, 30. maja, obhaja preč. g. Vilko Pipp svoj 60. rojstni dan. Zato se ga hoče-mo tudi v našem listu spomniti in mu izreči pristrčne čestitke.

Doba 60 let daje povod, da človek pogleda nazaj, kaj je življenje prineslo lepega in težkega. Tako je bilo tudi pri č. g. Pippu, sedanjem župnijskem upravitelju v Šmiklavžu na Dravi.

Rodil se je jubilar 30. maja 1905 v Lescah pri Bledu. Božja Previdnost ga je vodila v duhovski stan, za katerega se je v svojem idealizmu z veseljem odločil. 29. junija 1930 je bil posvečen v mašnika in bo letos obhaja svoj 35-letni jubilej duhovništva. Tudi k temu jubileju mu iz srca čestitamo in prosimo Boga, da bi mu naklonil še mnogo zdravih let za goreče delovanje v vinogradu Gospodovem. Med vojsko je, od nacistov interniran, veliko trpel. Leta 1947 ga je usoda vodila v našo škofijo, kjer je deloval že v več župnijah, posebno v Gorenčah, Gradeneggu in sedaj v Šmiklavžu na Dravi.

Bog mu je dal veliki talent petja. Tako si je s svojim prijaznim in veselim značajem hitro pridobil zaupanje in ugled pri vernikih. Naša iskrena želja je, da bi nam mogel s svojim vedrim značajem še dolgo posredovati kruh božje besede in božjega življenja in da bi se pri nas — v svoji družini domovini — vedno dobro počutil.

NONČA VES

(Od Pliberka do Drave)

Vživljamo se lepo počasi v dejstvo, da nismo več občani lastne blaške občine, marveč sestavni del pliberške. Pa tudi nimamo povoda se preveč pritoževati. Kolikor smo imeli do zdaj stika z gospodom županom, nam je šel zmeraj na roko; seveda kolikor je pač mogel. Ima tudi za vsakogar prijazno besedo, tudi slovenske se ne sramuje.

S pravo mladostno energijo se je lotila občina vaških potov, ki so bili zmeraj nerešen problem. Kot prvi so prišle na vrsto Vogrče in Rinkole. Morda misli marsikateri pliberški meščan, da gleda gospod župan preveč na podeželje. Pa malo potrpljenja! Do sedaj so Vogrčani in Rinkolčani nosili svoje šilinge v Pliberk po slabi blatni poti. Zdaj pa jih bodo lahko po lepi črni cesti vozili kar polne avtomobile.

Kakor se spodobi za kulturno občino, ima tudi naša med drugimi svoj kulturni odbor, ki naj bi skrbel, da kulturno ne bomo propadli. Med drugim si je nadel ta tudi res hvale vredno nalogo popraviti kužno znamenje ali „vejki križ“ ob cesti Pliberk—Labot. To znamenje je bilo postavljeno ob času kuge kot nagrobni spomenik žrtvam, ki jih je pomorila ta zavrata nalezljiva bolezen. Znamenje je pod spomeniško zaščito in bi ga morali pravzaprav restavrirati (obnoviti). Pa kakor čujemo, je zato dobrih dvajset let prepozno in mora sprniti omet proč. Res škoda.

Kakor kaže, naš občinski kulturni odsek ni hotel, ali pa tudi ni mogel iti mimo spomeniškega urada. Tako se mora zdaj vsaj v glavnem ravnati po njegovih navodilih. Kot prvo so skupno ugotovili, da tako staremu spomeniku nikakor ne pristoji novodobna streha iz eternita, marveč, da se mora pokriti s škodliami (šindeli). Torej s streho, s kakršno je bil krit Pliberk ob času, ko so ta spomenik postavili, oziroma takrat, ko je razsajala kuga po naši okolici in mestu. To so lansko leto tudi storili. Eternit je izginil, na njegovo mesto pa so prišle škodle. Sicer ne čisto v našem starem podjurskem slogu, a vseeno, streha je lepa in po starem narejena. Menda bo tudi dolgo držala.

Sedaj pa seveda čakamo s kakšnimi slikami nas bo presenetil naš kulturni odbor. V tej točki si dovoljujemo nekako kulturno prošnjo. Če se je že moral umakniti civilizirani eternit škodlam, potem prosimo, oziroma pričakujemo, da bodo dali na znamenje take slike, ki bodo v skladu s škodlami.

CELOVEC

(Smrtna kolesarska nesreča)

Ko je hotel v torek preteklega tedna zagarski delavec Anton Suschitz, star 65 let, doma iz Celovca, s svojim kolesom na Rožanski cesti v Celovcu zaviti na levo, ga je za njim vozeči tovornjak, ki ga je šofiral zidar Hugo Uznig iz Svetne vesi zadel in podrl na tla. Suschitz je zadobil pri nesreči tako težke poškodbe, da je še med prenosom v bolnišnico umrl.

Tekmovanje šolskih pevskih zborov v Celovcu

Te dni se je končalo tekmovanje avstrijskih šolskih pevskih zborov. Okoli 300.000 mladih pevcev je aktivno sodelovalo pri pevskih tekmah. Od tega visokega števila pa se je uvrstilo za končno tekmovanje le 2000 mladih pevcev in pevk, ki se bodo pomerili v zadnjih junijskih dneh (od 27. do 29. junija) v Celovcu.

Koroški šolski pevski zbori so svoje zastopnike izbirali v ponedeljek, 17. maja, v Celovcu. 32 mladinskih zborov se je zbralo v veliki dvorani celovskega konzervatorija, med njimi tudi mladinski pevski zbor Slovenske gimnazije iz Celovca. Ocenjevalno komisijo so tvorili glasbeni pedagogi iz Štajerskega in zastopniki prosvetnega ministrstva.

Šolski pevski zbori so se takole uvrstili:

● v skupini ljudskošolskih zborov je dosegla prvo mesto ljudska šola iz Ebersteina, drugi je bil mladinski zbor iz Gurka in tretje mesto šolski zbor iz Kazaz;

● v skupini meščanskošolskih pevskih zborov je dobil prvo mesto deški zbor meščanske šole iz Spittala, drugo mesto Althofen, tretje Vellikovec in četrto Radenthein;

● zmagovalci v skupini srednješolskih mladinskih pevskih zborov pa je bila Dekliška realna gimnazija iz Celovca, druga je bila Ženska realna gimnazija iz Beljaka, tretja pa Vzgojni zavod za otroške vrtnarice iz Celovca.

Izmed mešanih mladinskih šolskih pevskih zborov je bil prvi zbor Državnega učiteljskega pred mladinskim šolskim pevskim zborom Državne gimnazije za Slovence.

Koroški interniranci na grobovih nacističnih žrtev

Bivši koroški interniranci so dne 8. in 9. majnika napravili izlet in božjo pot najprej v Marjino Celje, nato skozi St. Pölten v Stein ob Donavi. Tu so položili venec na skupni grob nacističnih žrtev. S kratko molitvijo so se spomnili tistih, ki so pred 20 leti, dne 6. aprila 1945, bili zločinsko umorjeni. Tu je storilo smrt tega dne 386 političnih pripornikov. Najprej je bilo izdano povelje, naj se politični priporniki izpuste na svobodo. Že so jim delili civilno bleko, toda nekemu zagriženemu pazniku nacistu ni bilo po volji, da bi ti priporniki v lastnih oblekah odšli na svoje domove. Javil je najbližjemu esesovskemu poveljstvu, češ, da je v Steinu izbruhnil upor. Esesovci so pridrveli in brez oklevanja nad osvobodjenimi priporniki izvršili krvavi posel. Nesrečneže so zakopali kar tam na sredi dvorišča, kjer so bili zbrani in pripravljeni za odhod domov. Po osvoboditvi so mrtvece izkopali in prenesli na pokopališče. Med njimi počiva tudi Rutarjev oče iz Žitare vasi.

S tega nesrečnega kraja so se koroški izletniki odpeljali ob Donavi skozi Wachau do Melka. Tu so vstopili na ladjo in se preko Donave odpeljali v Red, kjer je bil zloglasni nacistični krematorij. Tudi v Melku je bila podružnica zloglasnega uničevalnega taborišča v Mauthausenu.

V nedeljo, dne 9. maja, je bila v tem taborišču spominska svečanost s skupno sv. mašo 8 duhovnikov in enega škofa ter polaganje vencev. Koroški izletniki so to nedeljsko jutro najprej obiskali nesrečne, silno strme „stopnice smrti“, po katerih so ubogi trpini morali nositi iz kamnoloma do 50 kg težke kamne v taborišče na hribu nad kamnolomom. Nedaleč od teh stopnic se nahaja zloglasna „Fallschirmspringwand“ — odskočna stena, visoka do 30 m. Od tod je zverinska „Eses“ onemogle trpine porivala dol v smrt. Kdor se ni že med padcem ubil, se je znašel v globoki mlakuži in se v njej utopil. Te žrtve so še živi tovariši morali nositi po „stopnicah smrti“ navzgor v taborišče v krematorij. Pred taboriščem na hribu se nahaja sedaj velik prostor, kjer so vsi evropski narodi postavili svojim številnim žrtvam spomenike. Največ je ruskih, saj so nacisti v tem taborišču poklali 32.040 Rusov. Posebno pozornost vzbuja spomenik ruskemu generalu Kajbiševu, ki so ga nacisti hoteli pridobiti zase, za njih službo, pa ni maral. Zato so ga iz osvete umorili na satanski način. Najprej so ga sredi zime do nagega slekli in oblili z ledeno vodo ter ga izpostavili pod milo nebo, da je že skoraj zmrznil, potem so ga pa dali v parno kopel. In tako so menjavali nad njim ledeno mrzle in kot krop vroče kopeli, dokler ni izdihnil.

V taborišču Mauthausenu stoji sedaj še nekaj barak. Ena je spremenjena v kapelo. Pač pa je še dobro ohranjen krematorij, kjer so sežigali žrtve, plinske celice; celice, kjer so pripornike streljali v tilnik (Genickschußzelle); celica, kjer so ubijali (Aufhängzelle); celice, kjer so ubijali žrtve secirali (Sezirraum) in še kazenske celice.

Ko se je koroška skupina izletnikov mu-

dila pri teh celicah, je prispela skupina bivših ruskih pripornikov. Mož, velikan po telesu, je ugledal celico, kjer je moral trpeti, pa se je nenadoma zrušil na tla in se bridko razjokal. Kar ni se mogel utolažiti; prebridki so bili spomini na grozne čase in na toliko tovarišev, ki so tu našli smrt.

V bližini bivšega taborišča je tudi hrib, kamor so spravljali pepel sežganih žrtev. Ta kraj je sedaj znan kot „Aschengraber“ (=pepelišče).

Ob 11. uri se je pričelo polaganje vencev pri spomeniku na nekdanjem Apellplatzu. Od vseh evropskih narodov je bilo zastopstvo, ki je prineslo vence. Ob 12. uri pa je na „Zbornem prostoru“ bila sv. maša, ki jo je daroval škof s 7 duhovniki bivšimi interniranci, ki so preživeli hude dni. Bila je velika udeležba gostov in izrečenih je bilo tudi dokaj ganljivih besed. Najbolj ganljivo pa je taborišče samo, ki bi si ga naj še drugi ogledali, da bodo spoznali, kakšne hudobije je bil zmožen nacistični človek.

A. O.

VETRINJ

(Spominska maša)

V nedeljo, dne 30. maja 1965, bo v župnijski cerkvi v Vetrinju ob pol 12. uri dopolne sv. maša in molitve za žrtve vetrinske tragedije pred dvajsetimi leti ter žrtve zadnje vojne.

SELE

(Dve smrti v eni družini)

V teku treh tednov je p. d. Špičjekova družina zgubila dva člana. Dne 28. aprila je po daljšem bolehanju za rakom na pljučih umrl sin Miha, star 63 let. Od mladih let je bil gozdni delavec, priljubljen po svojem mirnem značaju, pridnosti in poštenosti. Komaj pa si je kot rentnik mogel privoščiti zasluženi pokoj, ga je Bog odpoklical v večni pokoj. V ponedeljek, 17. maja, pa mu je sledil v večnost oče Jurij Mak, najstarejši faran, ki je letos ob svojem godu dopolnil 90 let. Bil je zanimiv mož, veliko je vedel pripovedovati iz starih časov. Prej krepkega zdravja pa je bil zadnja tri leta zaradi starostne onemoglosti priklenjen na bolniško postelj. Zdaj naj oba v miru počivata drug ob drugem na domačem pokopališču.

Nova občinska hiša

Stari ljudje vedo povedati, da je bila občinska pisarna prvotno pri Vorancu, potem v mežnariji, kjer je takratni tajnik Filip Lokan tudi učil otroke brati, pisati in računati. Pozneje se je preselil in z njim pisarna v malo leseno Klemenjevo hišo. Tam je ostal občinski urad dolga leta. Za časa, ko je bil župan Ferdinand Pristovnik, tajnik pa Šiman Kocijan, je leta 1926 občina kupila od Mažeja stavbni prostor za 350.—šilingov in je na njem zgradila lastno občinsko hišo. Stroški so znašali 14.200.—šilingov. Vse je morala kriti občina iz lastnega denarja, ker takrat še ni bilo subvencij (podpore) iz javnih sredstev. Tako služi sedanja občinska hiša že 29 let svojemu

† Josip Suppanz

V sredo minulega tedna je bil v Celovcu pogreb znanega rojaka in dolgoletnega narodnega delavca Josipa Suppanza, rodom iz Dovčje vasi pri Zihpoljah. Bolehal je na jetrih, se zdravil v celovski bolnici, a ni našel zdravila. Dosegel je svoje sedemdeseto leto.

Rajni Jože je po glasovanju leta 1920 prevzel tajništvo tedanjega Političnega in gospodarskega društva za koroške Slovence, ki je imelo svoje urade v prostorih sedanjega Mohorjeve tiskarne. Tam mu je bila poverjena naloga poselvedečega tajnika, ki je nabiral člane, skliceval in pripravil politična zborovanja, pripravil volitve v občinske odbore, v deželni in državni zbor. Hkrati mu je bila izročena še skrb za upravo tedanjega glasila „Koroškega Slovenca“, ki so ga tiskali na Dunaju. Vrh vsega pa se je trudil še za naše dijaštvo v Celovcu in na Dunaju. Mohorjeva bratovščina pa mu je poverila vlogo gospodarja in upravnika svojih hiš in stanovanj.

Pokojni Jože je svoje delo vestno in skrbno vršil, hkrati pa v svoji pisarni sprejemal še številne rojake s podeželja, ki so hodili k našim poslancem ali k njemu po nasvete in pomoč. Vsekdar je bil zvest materini besedi in narodni družini in je dosti krat zastopal osrednje vodstvo na številnih kulturnih in političnih prireditvah. Naši poslanci so mu poverjevali skrb za materialje, potrebne za razna zborovanja ter seje deželnega zbora in zasedanja manjšinskih kongresov. Koncem leta pa je imel redno delo z razpošiljanjem Mohorjevega knjižnega daru, ki je prihajal tedaj še iz Celja.

Na cvetno nedeljo ga je z drugimi rojaki vred aretirala gestapo in zaprla. Ko so ga izpustili, je moral iskati službo na Dunaju. Po zlomu nacizma se je vrnil domov in dobil mesto vodje deželnega knjigovodstva. S 65. letom je stopil v pokoj, ki ga pa je užival komaj 4 leta.

Splošno smo ga cenili vsled njegovega priključivega nastopa in socialnega čuta. Mladi in stari smo se veselili njegove družbe, kjer je znal biti šaljiv in razposajen. Dijakom pa je bil vsekdar vzor pravega slovenskega meščana in rodoljuba.

Na njegovi zadnji poti je rajnkega spremljala velika množica prijateljev, sorodnikov in znancev. Obrede je opravil mil. kan. stol. župnik Fellner ob asistenci preč. g. župnika Kogleka, pokojnikovega svaka. Mil. kanonik je na grobu orisal rajnkega življenjsko pot in poudaril tudi njegovo vernost.

Pri pogrebu so častno zastopali Družbo sv. Mohorja: predsednik preč. g. dekan Filip Millonig, mil. g. kanonik Aleš Zechner, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko in številna slovenska duhovščina.

Zalujoči ženi in sorodnikom izrekamo tem potom naše iskreno sočutje, rajni Jože Suppanz pa naj počiva mirno v Gospodu!

namenu. Občinski posli pa so tekom let narasli, pisarna postaja premajhna, potrebni pa so tudi prostori za stanovanje oskrbovancev. Zato je občinski odbor že par let sem pripravljaj zgradbo še ene občinske hiše. Zadeva je zdaj prišla v tir. Kakor za farni dom in novo cerkev je tudi za občinsko hišo napravil dipl. inž. prof. Janez Oswald primerne načrte, ki so že odobreni in denarna sredstva zagotovljena.

Nov občinski dom bo stal na prej Husevemu zemljišču, vtrtic farnega doma, onstran ceste. V podprtiličju bodo prostori za shrambo gasilnega orodja in garaža, v pritličju pa bosta pisarni občinskega in stanovanjskega urada, arhiv, županova in sejna soba, zgoraj pa prostorno stanovanje za občinskega tajnika. Poslopje se bo lepo prilagelo okolici. Z deli bodo verjetno kmalu začeli.

Desetletnico podpisa državne pogodbe

sta obe selski šoli 15. maja skupno in lepo proslavili. Po sv. maši so se otroci z učitelji in povabljenimi zastopniki javnega življenja zbrali v okusno okrašeni šolski sobi. Pester spored je v 19 točkah obsegal deklamacije, recitacije, pevske točke in slavnostni govor šolskega ravnatelja. Med njimi je bilo tudi več točk v slovenskem jeziku: petje in primerne deklamacije iz Gregorčičevih in Prešernovih poezij. Državna himna je zaključila lepo proslavo.

One cenjene dopisnike, katerih dopisov v tej številki nismo mogli objaviti, prosimo, da nam oprostite. Vsi bodo prišli na vrsto!

Uredništvo

Z I D A J T E Z D R A V O — Z I D A J T E Z O P E K O !

gradnja stanovanj? Z opeko!

Tako so volili v naših občinah

(Nadaljevanje s 1. strani)

OKRAJ VELIKOVEC

Oddanih glasov 23.355, neveljavnih 561, veljavno oddanih glasov 22.794.

Za Gorbacha oddanih glasov 10.065 (za Raaba I. 1963 oddanih glasov 8167), za Jonasa 12. 729 (za Schärfa I. 1963 13.037 glasov).

Djekše: Vol. up. 666, odd. gl. 611, velj. odd. 601, za Gorbacha 300 (za R. 263), za Jonasa 301 (za Sch. 327).

Velikovec: Vol. up. 2386, odd. gl. 2291, velj. odd. 2228, za Gorb. 1094 (za R. 819), za Jon. 1134 (za Sch. 1193).

Važenberk: Vol. up. 1549, odd. gl. 1426, velj. odd. 1395, za Gorbacha 624 (za R. 516), za Jon. 771 (za Sch. 796).

Tinje: Vol. up. 450, odd. gl. 442, velj. odd. 421, za Gorb. 190 (za R. 143), za Jon. 231 (za Sch. 254).

Ruda: Vol. up. 887, odd. gl. 803, velj. odd. 784, za Gorb. 348 (za R. 286), za Jon. 436 (za Sch. 501).

Žitara ves: Vol. up. 1245, odd. gl. 1175, velj. odd. 1155, za Gorb. 410 (za R. 349), za Jon. 745 (za Sch. 768).

Suha: Vol. up. 789, odd. gl. 704, velj. odd. 676, za Gorb. 334 (za R. 303), za Jon. 342 (za Sch. 372).

Vovbre: Vol. up. 847 odd. gl. 804, velj. odd. 790, za Gorb. 400 (za R. 339), za Jon. 390 (za Sch. 393).

Pliberk: Odd. gl. 2203, velj. odd. 2157, za Gorb. 1069 (za R. 867), za Jon. 1088 (za Sch. 1176).

Dobrla ves: Vol. up. 3002, odd. gl. 2813, velj. odd. 2754, za Gorb. 1160 (za R. 937), za Jon. 1594 (za Sch. 1548).

Bistrica: Vol. up. 1245, odd. gl. 1122, velj. odd. 1087, za Gorb. 428 (za R. 343), za Jon. 659 (za Sch. 693).

Železna Kapla-Bela: Vol. up. 2318, odd. gl. 2221, velj. odd. 2190, za Gorb. 635 (za R. 508), za Jon. 1555 (za Sch. 1601).

Globasnica: Vol. up. 848, odd. gl. 759, velj. odd. 736, za Gorb. 392 (za R. 344), za Jon. 344 (za Sch. 326).

Grebini: Vol. up. 1845, odd. gl. 1639, velj. odd. 1602, za Gorb. 885 (za R. 745), za Jon. 717 (za Sch. 737).

Škocijan: Vol. up. 2054, odd. gl. 2139, velj. odd. 2074, za Gorb. 947 (za R. 683), za Jon. 1127 (za Sch. 1064).

Galicija: Vol. up. 968, odd. gl. 908, velj. odd. 885, za Gorb. 351 (za R. 299), za Jon. 534 (za Sch. 523).

Št. Peter na Vašinjah: Vol. up. 895, odd. gl. 857, velj. odd. 844, za Gorb. 294 (za R. 240), za Jon. 550 (za Sch. 535).

Plemenski sejem rumenega goveda v Št. Vidu ob Glini

Najlepšega bika so prodali za 39.000 šil.

Plemenska živinorejska zveza za Koroško in Štajersko je priredila svoj sejem v četrtek, 13. maja v živinski hali v Št. Vidu ob Glini.

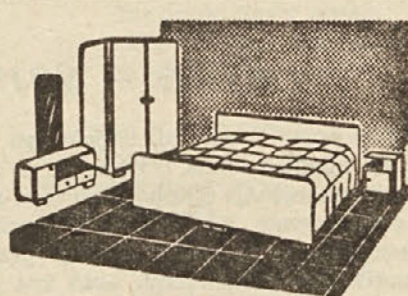
Tokrat so prignali na sejem samo bike. Od 64 prignanih bikov so jih 55 prodali, pri čemer so dosegli povprečno (srednjo) ceno 14.700 šilingov. Najlepšega bika pa so prodali za 39.000 šilingov.

Pred pričetkom sejma pa je predsednik Sacherer pozdravil navzoče odlične goste, med njimi župana mesta Št. Vida, Roma, živinorejskega direktorja dr. Körblerja, načelnika Okrajne kmečke zbornice Wacherniga, uradnega živinozdravnika dr. Cheau-

réja, zborničnega svetnika Kultererja, kakor tudi štajerskega načelnika zveze dipl. ing. Wolgerja in ing. Schadena z graške kmečke zbornice.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 31. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Popevke in ritmi. — 10 minut za športnike. 18.00 Za naše male poslušalce. — TOREK, 1. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Dr. Metod Turnšek: Ljudski koledar. — SREDA, 2. 6.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 3. 6.: 14.15 Poročila, objave. Za vsakega nekaj... Glasbena oddaja. — PETEK, 4. 6.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. Poje komorni zbor RTV Ljubljana. — SOBOTA, 5. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca... Voščila. — NEDELJA, 6. 6.: 7. 30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Vse Joka izdelke in opreme tudi za fujske sobe

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Birski botri!
Najlepša darila za bir-
mance dobite pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Pri nas na Koroškem

NA POTOCE (SV. ŠTEFAN / ZILJA)

(Nenavadna nesreča)

Pri nas se je pripetila nevsakdanja nesreča, ki je napravila v stanovanju zavarovalnega nadzornika Davida Dekana precejšnjo škodo. Iz steklenice za propan plin je iz do sedaj nepojasnjenega vzroka uhajal plin, ki ga je potem vnela iskra, ki je nastala pri avtomatičnem vključenju hladilnika.

Nenadoma je prišlo do eksplozije. V tem trenutku je začelo tudi goreti v stanovanju. Ogenj je močno poškodoval kuhinjsko in sobno pohištvo, tako da cenijo nastalo škodo na okoli 40.000 šilingov.

V času eksplozije so spali, nesreča se je namreč pripetila ponoči. Dekanova žena in dva otroka so k sreči ostali nepoškodovani, medtem ko je zadobila služkinja Inge Plösch lažje opekline.

Sosed, ki stanuje v pritličju, je slišal eksplozijo in je takoj obvestil žandarmerijo v Sv. Stefanu na Zilji. Ogenj v stanovanju pa so pogasili domači gasilci od Sv. Stefana.

CELOVEC

(„Kamniti ribič“ na magistratu)

Eden izmed najoriginalnejših (izvirnih) spomenikov — mesto ima vobče malo takih — je prav gotovo „Kamniti ribič“. Ta znani spomenik je moral nedavno zapustiti prostor na Trgu Sv. Duha in se preseliti v skladišče mestnega gradbenega urada. Pred kratkim pa so ga prenesli na magistrat, in sicer na dvorišče.

Zgodovina tega spomenika še do dandanes ni popolnoma raziskana. Možno, da je najstarejši spomenik v Celovcu sploh, ker ima vklesano letnico 1606, ali pa je drugi najstarejši za celovskim „Zmajem“. Stvaritelj „Kamnitega ribiča“ je neznan. Domnevajo, da ga je napravil kipar Marzin Poccabello.

Pripovedka pravi, da je bil „Kamniti ribič“ Peintner s Peintnerjeve kmetije ob Weißensee (Belem jezeru), ki je v enem dnevu pritekel s svojimi ribami v Celovec in zopet nazaj. Verjetno pa pomeni nazorna predstava tega spomenika tržni red, veljaven v mnogih evropskih mestih, da morajo trgovci rib prodajati svoje ribe bosi in gologlavi ob vsakem vremenu in brez plašča, da bi čimprej odprodali še sveže ribe.

Spomenik je stal prvotno baje na Starem

trgu, potem pa ga najdemo leta 1793 pri vodnjaku v Deželnem dvorcu; sredi prejšnjega stoletja je prišel na „Stauderplatz“, kjer so imeli ribji trg, nazadnje pa se je znašel v letih 1864/65 v vdolbini novozgrajene Roßbacherjeve hiše na Trgu Sv. Duha. Ker nameravajo vse stare hiše tam okoli podreti, so ga odstranili in ga bodo potem postavili zopet nekje v vdolbino nove zgradbe.

S podiranjem starih hiš bodo baje začeli že letos. Zanimivo je še povedati, da je bila glava „Kamnitega ribiča“ medtem enkrat zamenjana. Če je nosil kdaj res leseno glavo, kakor nekdo trdi, ne vemo. Podstavek z napisom in vsemi predstavljajočimi ribiškimi predmeti je še zmerom v vdolbini hiše. Seveda bodo vse to pri podiranju hiše skrbno odstranili.

SLOVENSKA FILHARMONIJA V CELOVCU

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo, bo gostovala v Celovcu, v ponedeljek, 31. maja, ob 20. uri, Slovenska filharmonija iz Ljubljane. Orkester bo koncertiral v veliki dvorani celovškega konzervatorija.

ZAHVALA

Za premnoge izraze iskrenega sočutja ob priliki nenadne smrti našega sina, moža, gospoda

Leopolda Vauti

ki smo jih bili deležni, se vsem prav iskreno zahvaljujemo. Prav posebno se zahvalimo sosedom za pomoč; dalje g. župniku provizorju Zergoju iz Kazaz, ki je podelil rajnemu sv. poslednje olje; g. župniku Vautiju iz Sel, ki je vodil pogreb, g. dekanu Sriencu za tolažilni govor ob grobu, kot tudi pevcem in vsem darovalcem vencev in vsem, ki so nam na katerikoli način bili v pomoč.

Rute pri Šmihelu, 24. maja 1965.

Zalujoča družina
VAUTI-jeva

ZAHVALA

Ker se mi ni mogoče osebno zahvaliti vsem, ki so se udeležili pogreba mojega soproga, gospoda

Jožefa Suppanza,

izrekam vsem svojo najiskrenejšo zahvalo. Posebna zahvala velja častitim gospodom duhovnikom.

Marjeta Suppanz

Preiswerte
**Schlafzimmer
Wohnzimmer
Polstermöbel
Küchen**

FREMDENZIMMER
in vielen Holzarten und bester Qualität

Sie wohnen schöner
... mit Möbeln vom

**MÖBELHAUS
SCHLEMMER**

Klagenfurt, 8.-Mai-Straße 13, Tel. 71-3-37

► Fachmännische Beratung
► Bequeme Teilzahlungen
► Kostenlose Zustellung mit eigenem Auto
► SW-Möbel-Verkaufsstelle

Španski nacionalni cirkus na Koroškem

V torek, dne 25. maja, je pričel svojo avstrijsko turnejo na Koroškem slavni španski nacionalni cirkus, ki je hkrati najstarejši in po tradiciji najbogatejši cirkus sveta.

Pravkar je zaključil svoje predstave v Lienzu. S tem se je pričela letošnja cirkuska sezona pri nas na Koroškem z enim izmed najboljših in najbolj napetih sporedov cirkuske umetnosti.

Španski nacionalni cirkus, ki je prejel za svoj odlični spored znamenito nagrado cirkuskega „Oskarja“, je pred tem gostoval v Italiji in Zahodni Nemčiji, in sicer s prodornim uspehom. Storitve umetnikov

tega slavnega cirkusa so naletele v teh dveh državah na izredno odobravanje in priznanje.

Španski nacionalni cirkus je še pristen, nepopačen cirkus, v novi, z vsemi tehničnimi pripomočki izpopolnjeni obliki cirkusa. Ima 2 premikajoča se odra, en čisto nov šotor z okoli 3500 sedeži, razsvetljava 150.000 vatov in preko 500 krasnih barvnih kostumov. Vse to daje cirkusko-artističnim predstavam okvir, ki po razkošnosti prekaša vse, kar je bilo do sedaj v cirkuskem svetu pokazaneja.

Kot izredne atrakcije, ki jih predvaja cirkus pri vsaki predstavi, moramo imenovati v prvi vrsti predrznega dreserja le-vov Babla Noela. Človeku zastane dih, ko položi dreser svojo glavo v levje žrelo, ne da bi pri tem uporabil roke. To dejanje je veljalo v dresurni umetnosti do danes za neizvedljivo.

Kot druga najprivlačnejša točka je zvezda na cirkusnem nebu señorita (senjorita = gospodična) Mara, ki velja danes za najboljšo umetnico trapeza na svetu. Umetnica telovadi brez varstva in mreže in kaže najbolj vratolomne vaje na trapezu. Oba zgoraj imenovana umetnika sta Španca.

Izključno nemška točka sporeda je predvajanje živalskega učitelja Güntherja Gebel-Williamsa, ki kaže s svojimi 11 sloni edinstven prizor. Za to storitev je bil odlikovan s cirkuskim „Oskarjem“.

Se in še bi lahko naštevali cirkuske privlačnosti, vendar jih je preveč, da bi mogli vse naštet, treba si jih je samo ogledati.

Kako se obranimo starosti

Malovreden suhoparnež bi rekel: Kdor noče postati star, mora mlad umreti. Nekaj resnice je v tem, vsa pa nikakor ne. Danes je neizpodbitno dokazano, da je mogoče pod ugodnimi socialnimi in zdravstvenimi pogoji podaljšati ne le človeško življenje samo, pač pa tudi telesno in duševno svežost in moč ali z drugo besedo — mladost. Ob koncu 18. stoletja so dočakali ljudje povprečno starost 30 let, leta 1870 že 40 let, a poslej se je zvišala povprečna starost na 50 in 60 let. — To je zasluga boljših socialnih in zdravstvenih razmer.

Bistvo v starosti je v tem, da začne stančju primanjkovati vode, začne se sušiti; razen tega se v telesu začno nabirati tuje snovi, odpadki, ki ovirajo pravilno delovanje in snovanje celic. Proti temu se moremo zelo uspešno braniti. Vendar ne omejeno. Tako n. pr. ni človeka, ki je star nad 50 let, pa bi imel še popolnoma jasno zenico. Med ljudmi, starimi od 51 do 60 let, je že 82 odstotkov takih, ki imajo starostni lok na roženici. Kar se pa tiče ostalega telesa, njegove gibkosti in čilosti, se pa dajo doseči naravnost presenetljivi uspehi. To pa nikakor ne s tako imenovanimi pomlajevalnimi operacijami, marveč s pametnim, naravnim življenjem.

Najzanesljivejši sredstvi za ohranitev sta zmernost in gibanje v naravi odnosno telovadba. Danes 90-letni ameriški milijarder Rockefeller je čisto nagonso uganil pravo, ko si je izbral naslednji red, po katerem se strogo ravna: vsak dan golf (lahna športna igra), vsak dan obilo sira, trikrat na dan 15 gramov olivnega olja in slednjič izogibanje prevelikim podnebnim izpremembam s potovanjem v kraje, ki imajo milo podnebje. — Kar se tiče potovanja na morje ali v gore, kakor že zahteva letni čas, si tega seveda navaden človek ne more privoščiti, pač pa ostala pravila, prilagojena razmeram vsakega posameznika, niso neizvršljiva tudi za nepremožnega človeka.

Pretežno delo, posebno ob neprimerni prehrani in drugače slabih socialnih razmerah starost pospešuje. 40 let star delavec, ki opravlja težko delo, je videti 10 let starejši nego duševni delavec ali sploh človek, ki nima težkega dela in živi vsaj v skromnem blagostanju. Neka angleška statistika dokazuje, da žive angleški milijonarji povprečno 20 let dlje nego ostali Angličani.

S tem pa še nikakor ni rečeno, da bi bila revnejšim slojem brezpogojno usojena zgodnja smrt. Nasprotno! Med ljudi, ki doživijo najvišjo starost — 100 in več let — spadajo izključno pripadniki najrevnejših slojev. Trdo, skromno, naravno življenje je temu vzrok.

Kadar človek dovrši 50 let, mora svoje vsakdanje delo nekoliko omejiti. Po trikrat na leto naj si vzame deset do 20-dneven dopust in odpotuje na počitek. „Srečnik, ki to more!“ bomo rekli. To je res. Na sre-

ZA MLADINO IN PROSVETO

Festival katoliške mladine

V dneh — od 27. do 30. maja — se je zbralo okrog 25.000 fantov in deklet iz desetih evropskih dežel na svojem prvem mednarodnem festivalu podeželske mladine v Stuttgartu. Tudi iz Avstrije je zastopala kmečka mladina v častnem številu — nad 1500 fantov in deklet zastopa na tem mednarodnem srečanju avstrijsko katoliško mladino.

Ves program trodnevni prireditvev in slovesnosti je oblikovan po geslu: „Skupno gradimo Evropo za novi svet. S tem hoče katoliška mladina „najbolj krščanske celine — Evrope doprinesiti svoj delež k zgraditvi evropskega človeka in evropskih narodov v tesno povezano družino, katere najtrdnjša vez naj v novi moči postane evangelij Kristusov in njegov socialen nauk.“

Skupne prireditve in slovesnosti bodo na

Stadionu Neckar, ki more sprejeti stotisočglavo množico. Avstrijski mladini je dana častna naloga, da je pripravila otvoritveno slovesnost v obliki kolektivnega nastopa. Nastopale bodo narodnostne skupine iz različnih dežel; vse pa naj bi vodila misel evropske skupnosti in krščanskega bratstva med narodi. Zlasti bo to idejo prikazal scenski prikaz „Izgradnja Evrope“. Tudi bodo večja zborovanja in javne diskusije, katere bodo vodili vodilni evropski javni delavci. Mladina posameznih dežel se bo srečala ob tej priliki tudi na športnih arenah.

Prvi evropski festival kmečke katoliške mladine v Stuttgartu bodo počastili mnogi škofje in visoki predstavniki krščansko-demokratskega gibanja Evrope. Holandski kardinal Alfrink pa bo imel slovesno sveto mašo in govor.

Avto — sovražnik človeka

Avto je postal ideal, cilj današnjega človeka. Že mladina sanja o njem in ni zadnji vzrok zmanjšanja alkoholizma med mladino prizadevanje, da bi si kmalu prihranil za prvi avto. In vendar imenuje priznani ameriški znanstvenik avto kot prvi sovražnik človeka.

Ta znanstvenik je osebni zdravnik bivšega ameriškega predsednika Eisenhowerja,

čó pa to nikakor ni potrebno, marveč je mnogo boljše, ako človek vsak teden en dan počiva, ako nedeljo, ki jo je že Bog postavil v ta namen, resnično praznuje. Kdor dela tako, daljše dopuste z lahkoto pogreša.

Življenje v naravi ob vsakem vremenu ohranja zdravje in moč. Ni slučaj, da dossegajo najvišjo starost mornarji, čebelarji in ruski kmetje. Zmerno uživanje alkohola in tobaka ne škoduje; seveda ne bo ostal mlad in ne bo dosegel visoke starosti, kdor se opija in kdor pokadi na dan po 20–40 cigaret.

Duševno delo oživlja človeka in ohranja duha mladega do najvišje starosti. Bivši francoski poslanik v Madridu Louis Andrieux je v starosti 90 let sijajno prestal doktorski izpit. Sploh sreča ni v telesnem uživanju, marveč v modrem spoznavanju vsega naravnega in nadnaravnega.

Paul Dudley White, star 97 let. On trdi, da je treba dnevno prehoditi vsaj 10 km, ne kaditi in ohraniti težo iz svojega 22 leta življenja in zagotovljeno je dolgo in zdravo življenje. To je njegov „čudežni recept“.

Še važnejša točka njegovega recepta pa je trditev: „Alkohol še dolgo ni največji sovražnik človeka. Njegov sovražnik številka 1. je avtomobil. Prvič že zato, ker umre zaradi prometnih nesreč letno na tisoče ljudi, drugič pa še vse bolj zaradi tega, ker avto zavaja človeka, da se premalo giblje, kar pa je največje življenjske važnosti. Poleg tega pa pogosta vožnja škoduje živcem in srcu.“

Ali ni zanimivo, da je šport — če ga prav pojmujejo — najzvestejši pomočnik in glasnik tega „čudežnega recepta“ prof. Whita...

ALI VESTE...

da je bila najstarejša zemljepisna karta narisana že 4000 let pred Kristusom in je kazala ozemlje starodavne Mezopotamije, kjer bi naj bil po vsej verjetnosti izgubljeni raj.

da je bila največja žival — brachiosaurus — dolga 30 metrov in je tehtala 35 ton. Samo do 25 metrov dolga žival je bila tudi njena sorodnica diplodocus, ki pa je bila skoro za 20 ton težja.

skrbeti bi morali, da bi vašo ženo nadomestili pri njeni težavni dolžnosti, Mr. Weymouth. Zakaj to je prevelik napor za neizvežbano strežnico.“

Trkanje na vrata

Kako malo smo dosegli od tistega, kar smo upali, da bomo dosegli v zasledovanju Fu-Mančuja. Razen Karamanehe in njenega brata, ki sta bila njegovi žrtvi in ne služabnika, ni nihče od obsežne družbe prišel živ v naše roke.

Fu-Mančujovo tajno udejstvovanje se je vedno osredotočalo okoli velike vodne ceste. Tako je pravičnost zahtevala, da ga je ugrabila Temza, ki je bila tako dolgo časa prometna pot za njegove skrite moči. Tako zdaj ni več bilo rumenih mož, ki so bili orodje njegove zlobne volje; ni več bilo velikanskega razuma, ki je nadziral svoj sestavljeni morilni stroj. Karamaneh, ki je nje lepoto uporabljal za vabo, je končno prost in ne bo več s smehljajem izvajljala moških v smrt, da bi njen brat mogel živeti.

Ne dvomim, da je mnogo takih, ki bodo z grozo gledali na to vzhodnjaško dekle. Tisti naj mi oprostijo, da sem jaz gledal čisto drugače nanjo. Nihče, kdor jo je videl, je ne bi mogel obsojati, ne da bi jo slisal.

Toda naj vam priznam, da mi je bila v marsikaterem oziru njena narava nerazumljiva. Duša Karamanehe je bila mojim zapadnjaškim očem zapečateni knjiga. Toda telo Karamanehe je bilo odlično, njena lepota je bila takšne vrste, kakršni pojejo vzhodnjaški pesniki najbolj izbrane slavo-

Otroški kotiček

Na kolenu

Diči, diči, diča,
urno na konjička,
na konjiča vranega,
dobro osedlanega!

Diči, diči, diča,
deček nima biča,
deček nima še ostrog,
pa pognal bi konja v log.

Oton Zupančič

Oba junaka

Oče: Kako si spehan, bled in plah? Kaj ti je Tonče?

Tonče: Oče, — strah!

Oče: Kje pa si bil, otrok, govori!

Tonče: Tam, veste, v Hudem bregu gori. Rdeče jagode sem bral. — Kar prikaže se mi žival, rjava zgoraj, spodaj bela — pa kakor človek je sedela.

Oče: Ušesa dolga?

Tonče: Da, tako (pokazuje).

Oče: Oči debele?

Tonče: Pa kako! Jaz gledam, kar pokima z glavo — pa skoči.

Oče: Nate?

Tonče: Ne, v goščavo.

Oče: Oba junaka, hajd nazaj!

Tonče: Jaz pravim, medved bil je, kaj?

Oče: Da, dolgo in rjava, — ki se mu tudi — zajec pravi!

Pomlad

Preljuba si ti, pomlad,
kak' si vesela!
Ptica vsaka že
skoraj bo pela.

Prva je kukav'ca,
ki nas bo klicala:
„Kmetič, pojdi orat
in pa sejati!“

Škrjanček pa prileti
s poljske ravnine,
kmetiče gor budi:
„Pojdite na njive!“

Škrjanček se v zrak spusti,
v zraku na glas kriči:
„Kmetič, pojdi orat
in pa sejati!“

Ljudska

RKIMINALNI ROMAN

Prevedel:

AVGUST PETRIŠIČ

35. NADALJEVANJE

Kaj je bil? Kdo je bil? Na pol se je bil obrnil proti Smithu in na pol h Karamanehi.

„Dr. Fu-Manču,“ je pojasnjeval Smith, „je bil poslednji izraz kitajske zvitosti: čudež, ki se primeri le enkrat v mnogih rodovih. Bil je nadčlovek z neverjetnim veleumom, ki bi bil mogel, ako bi hotel, prevreči vso vedo. V nekaterih delih Kitajske vlada prazna vera, da pod določenimi okolnostmi pride zli duh neverjetne starosti v telo novorojenca. Vsa prizadevanja v tej smeri mi niso pomogla najti rodovnik tega človeka. Tudi Karamaneh mi ne more v tem pomoči. Toda včasih sem mislil, da je potomec zelo starega rodu Kiangsu.“

Smith je opazil naše začudene poglede in se kratko, ne veselo zasmel.

„Ubogi stari Weymouth!“ je rezko dejal. „Menim, da so moja dela končana; toda še dolgo ne slavim zmage. Ali se je stanje Mrs. Weymouthove kaj zboljšalo?“

„Od tedaj, ko smo ji sporočili, leži v polzavesti. Nihče si ni mislil, da jo bo tako prevzelo. Bala smo se, da bo ob pamet. Videti je bilo, da se ji blede.“ Smith se je obrnil k Weymouthu.

„O čem?“ je urno vprašal.

Weymouth si je živčno vlekla brke.

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

„Moja žena je bila pri njej,“ je razlagal, „odkar se je pripetilo; in zadnje tri noči je uboga vdova vpila vselej ob istem času — ob pol treh — da je nekdo trkal na vrata.“

„Na katera vrata?“

„Ona vrata tam — vrata na cesto.“

Vsi smo pogledali v naznačeno smer.

„John se je večkrat povrnil domov ob pol treh z Yarda,“ je nadaljeval Weymouth; „tako smo kajpada menili, da se ubogi Mary blede. Toda zadnjo noč — in temu se ni čuditi — moja žena ni mogla spati in je ob pol treh bedela.“

„Pa?“

Nayland Smith je stal pred njim prožen in sijočih oči.

„Tudi ona je tisto slišala!“

Sonce je prisijalo v malo, prijetno sobo; toda priznati moram, da me je ob Weymouthovih besedah stresel mraz. Karamaneh je položila svojo roko na mojo s posebno, otroško kretnjo, ki ji je bila lastna.

„Kaj potem?“ je vprašal Smith.

„Ni si upala ganiti in pogledati skozi okno!“

Prijatelj se je obrnil in me srepo pogledal.

„Petrie, kaj meniš, ali je bil privid?“

„Po vsem verjetno,“ sem odgovoril. „Po-

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

IVAN PREGELJ

SLOVENSKE GLOSE

1.

Ponoči je izruval vihar samotno drevo sredi polja. Mirno, kakor truden potnik, leži na rosnih ledini, toplo nagnjeno v svoje košate zelenje kakor v vzglavje.

Šel si mimo in si videl. Nisi trpel. Kako bi? Vihar je bil pač, hudomušni potepenec. Setvam je razgaljal nedrija in se pojal vris-kajoč mimo. Pa je pograbil še drevesu v kuštravo glavo. Ko je škodo videl, se je potuhnil za breg in log...

Šel si mimo še enkrat in si videl drugače. V mozeg in dušo so te zbolele strahotno razgaljene korenine, kričeče bolno v jarko luč. Bolela je kakor globoka rana rupa, odkoder se je bilo iztrgalo drevo. Imel si bolešč živlega, okrnjenega telesa: rano in odtrgani ud. Videl si, da bo drevo umrlo...

Pa je zdaj tako pri nas, kakor da leži na tisoče izruvanih božjih dreves. Pa kje smo, ki to vemo, ki to objokujemo? Kje je med nami en sam, da je umrl, kakor gotovo bo umrlo drevo?...

Izruvanci od Soče! Prokleta plitko je padlo naše seme ob Soči v zemljo! —

2.

Preko Sorškega polja kar počez sem šel od Šmartna na Reteče. Od desne mi je šla jesenska južna, od leve mi je Jenkov spev zavel. Tako sem srečal brezo, samotno drevo...

Če še kaj čutiš, ko Jenkove pesmi bereš, umej! Nisem rekel, da je v svojem „obrazu“ o brezi vso življenje bridkost občutil — on sam. Rekel bom, da bi se mogel roditi človek, ki bi bil od rojstva do smrti ves — sam. Nisem rekel: glej, umrl bi, kadar bi bil v širokem življenju ves sam. Rekel bom: kakor gotovo bom umrl, takrat bom sam!

Če še kaj čutiš, ko Jenkove pesmi bereš, umej! Vsak dan znova se vprašujem, čemu sem še tu.

Tako sam, tako strašno sam!

3.

Trpel sem:

„Mati Slovenija! Umiraš li?“

Kakor samotna breza v tujem sveti, brez sestra, brez družic. Samotna, sama od včera, od danes, od jutri.

Odgovorilo mi je iz svetih tal:

„Saj ni vse v času!“

Tedaj sem vedel in bom verjel do zadnjega:

„Zemlja ne umira!“ Naša namreč!

Pa je stopil predme veliki Cinik in dejal:

da in plašnooka — prestrašena Karamaneh minulih dni. Obrnila se je proti meni.

„Dr. Petrie — on pravi, da je Fu-Manču tukaj!“

„Kje?“

Nayland Smith je divje izrekel to vprašanje in se bliskoma obrnil od slike, ki jo je bil opazoval.

„V tej sobi!“ je šepetala in se preplašeno in skrivaj ozirala okrog. „Nekaj pravi Azizu, kadar je on blizu — in jaz tudi čutim neko neznano bojazen. Oh, ali je mogoče, da ni mrtev!“

Tesno me je držala za leht. Njen brat se je z velikimi, žametno črnimi očmi oziral po sobi. Proučeval sem obraze mnogih obiskovalcev; Smith je s svojo navadno gibčnostjo gledal okrog sebe in si živčno mečkal uhelj. Ime orjaškega sovražnika belega plemena je povzročilo, da je bil trenutno v skrajni napetosti.

Najino vzajemno iskanje ni odkrilo nobene človeka, ki bi mogel biti kitajski doktor. Kdo bi se lahko zmotil v visoki, suhi postavi, z visokimi, mumiji podobnimi rameni in nepopisno hojo, ki jo lahko primerjam samo z okorno mačjo hojo?

Potem sem preko glav neke družbe, ki je stala pri vhodu, videl Smitha, kako je nekoga opazoval — nekoga, ki je šel skozi zunanjo sobo. Stopil sem malo v stran in tako tudi bežno videl tisto osebo.

Bil je visok, star mož, ki je nosil črno suknjo in dokaj oguljen svilen klobuk. Imel je dolge bele lase in dostojanstveno brado, nosil temna očala in hodil počasi, opirajoč se na palico.

„Črtomir. Ha! Ali ga ni tvoj lastni brat, volkodlaka nazval?“

Premagal sem skušnjavca:

„Bila je mladega pevca mlada objest!“

Govoril je Zli v drugo, z besedo slovenske balade iz polpreteklih let, kakor Samhaber in Askerc!

„Črtomir. Iz vode pač, iz moči duha pa ni vzšel — kristjan!“

Odgovoril sem:

„Nikoli noben star razumar še ni čudeža božjega umel!“

Še je nadlegoval zapeljivec:

„Črtomir. Tvoja in tvojih prilika je pa le! Orožje vas ne zmore. Zmora vas zgovorna ženska modrost!“

Vera Maria Volk:

Pomladanska pesem

V gozdiču na veji
škrjanček žvrgoli,
svobodno in brezskrbno
uživa svoje dni.

Potoček ob razpotju
mu cel dan govori,
škrjanček pa ne vztraja
dolgo poslušati.

Razpenja svoja krilca
in dviga se v zrak,
prijazno ga pozdravlja
na nebu bel oblak.

Vse rožice na polju
smehljajo mu v obraz:
„Pozdravljen, naš škrjanček,
minul je zime mraz!“

Še veter hudomušno
krog kljunčka mu igra,
škrjančka to ne moti,
vesel je od srca.

Pomlad je le pričakal,
povsod že zeleni,
zato na svoji veji
hvaležno žvrgoli.

CARDEGNO:

Vzorna zakonska dvojica

V kupeju brzovlaka sta si sedela nasproti neki gospod in neka gospa. Ona je bila mlada in lep, njen spremljevalec pa debeluh s plešo. Doslej sta govorila le malo, pa še to le tedaj, ko sta si zamenjavala časopise in revije, ki sta jih površno pregledovala. Nenadoma je pogledala mlada dama skozi vrata kupeja na hodnik in kot vkovana je zašepetala nasproti sedečemu spremljevalcu: „Za božjo voljo! Ta je pa dobra! Kaj naj storim, da se otresem tega vsiljivca! Je nemogoč kvasač in še povrh dolgočasen. Seznanila sem se z njim lani v San Candidu in potem se njega in njegove žene nisem mogla več otresti.“

Omenjeni gospod pa si je medtem urno

očistil očala, kajti takoj je spoznal v kupeju sedečo damo. Odprl je vrata in vstopil: „No, glej, glej, ali ste zares vi milostljiva gospa? Moja žena je tudi v vlaku. Saj se gotovo spominjate Emilije? Smem za trenutek sesti k vam? Ne, da bi počakal na odgovor, je že sedel zraven mlade gospe, ki je pri tem nakremžila kisel obraz.“

„Če bi vedeli, kolikokrat sva govorila midva z Emilijo o vas in o vašem ljubem možu,“ je dalje pripovedoval blebatač ves srečen. Mlada dama je nervozno prelistavala revije, ki jih je imela v naročju. Debeluh je šele sedaj z zanimanjem odprl svoje trudne oči in si ogledoval vsiljivca. Zgovorni gospod se je v tem trenutku obr-

Smith je zaškrilpal z zobmi v vznemirjenem obotavljanju. Slišal sem, da je Karamaneh vzdihnila, in ko sem jo pogledal, sem opazil, da so njena lica dobivala spet prirodno barvo.

Nekako resnobno, kot v opravičilo, se je nasmehnila.

„Če je on bil tukaj, je odšel,“ je rekla. „Zdaj se ne bojim več.“

Smith se je zahvalil naredniku za poja-snilo in odšli smo z razstave.

„Profesor Jenner Monde,“ je mrmral moj prijatelj, „je živel tako dolgo na Kitajskem, da je brez malega postal Kitajec. Nikoli ga še nisem srečal — nikoli ga nisem videl prej; toda radoveden sem...“

„Na kaj si radoveden, Smith?“

„Radoveden sem, ali ni mogoče, da je on kak doktorjev zaveznik!“

Začuden sem zastrmel vanj.

„Če bi morali danes temu pripetljaju pripisati sploh kako važnost,“ sem dejal, „ne smemo pozabiti, da je bil deček vtis — in Karamanehin — takšen, da je bil Fu-Manču sam navzoč.“

„Petrie, jaz temu dogodku pripisujem važnost, zakaj onadva sta po narodi do-vzetna za take vtise. Toda dvomim pa, da bi mogel nenavadni ustroj Aziza razlikovati med skritim služabnikom doktorjev in doktorjem samim. Vsekako moram obiskati profesorja Jennerja Monda.“ Toda usoda je odločila, da se je marsikaj zgodilo, preden je Smith napravil svoj nameravani obisk k profesorju.

Karamaneh in njen brat sta bila nastanje-

Ne bom ga pil

Jaz hočem biti korenjak,
jaz hočem biti poštenjak,
a pitje pije mi moči,
in alkohol le pamet meša:
kaj vse pijanec zagreši,
da od sramu pogled poveša,
ko spet se v glavi mu zjasni!
Zato ne bom, ne bom ga pil,
pa bom ostal pošten in čil.

Ksaver Meško

nil nanj in mu poročal: „Veste, ves hotel ju je nazval vzorno zakonsko dvojico. Njih očitna sreča nas je vse razveselila. Rečem vam: „prava golobčkal!“

Mlada dama je pogledala proseče debeluha. Ta pa je bil presenečen nad to vestjo in prav malo vesel. Vsiljivi obiskovalec seveda tega ni opazil in je hotel besedičiti dalje. Tedaj je bilo konec debeluhovega potrpljenja: „A tako,“ je dejal jezno, „tako je bilo torej v San Candidu. In to slišim šele danes?“

„Kako? Kaj pravite?“ je jecjal presenečeni in buljil v debelega gospoda.

„Povejte mi vendar,“ je začel svoje zaslisevanje debeluh, „ali mi je bil gospod, o katerem ste pravkar pripovedovali, podobben?“

„Prav nič?“ je ta brž odvrnil ves zbezan, kajti ni še slutil, kaj pravzaprav debeluh hoče.

„Potem vam moram sam povedati,“ je besnel debeluh. „Veste, ta mlada dama, ki ste jo spoznali lansko leto v San Candidu in katero ste videli v spremstvu nekega gospoda kot srečno zakonsko dvojico, se piše tako kot jaz!“

Mlada dama je težko sopeč sedla na blazino. Tulec pa je postal čisto bled. Vstal je kakor pijan in komaj izustil besede: „Potem sem se gotovo zmotil, milostljiva gospa. Moja nesrečna kratkovidnost mi je napravila že marsikatero neprijetnost. Zato vas prosim, da mi oprostite.“ In je izginil kot kavra.

Za trenutek je nastala grobna tišina v kupeju. Nato je debeluh dejal zadovoljno: „Tako, pa sva se rešila cepca.“

„In tudi njegove Emilije,“ se je zasmejala olajšano. „Toda, kaj si bosta sedaj mislila o naju, striček?“

„Kaj hočeš, moj otrok! Rekel sem samo, da se pišeš tako kot jaz! Ali pri tem ni kaj v redu?“

na v varnem hotelu, ki so ga noč in dan stražili štirje možje pod Smithovim poveljem. Zato sva se vrnila domov v moje mirno predmestno stanovanje.

„Najprej pogledajmo,“ je rekel Smith, „kaj lahko doženemo o profesorju Mondu.“

Stopil je k telefonu in poklical New Scotland Yard. Poteklo je nekaj časa, da je dobil potrebna pojasnila. Slednjič sva dognala, da je profesor neke vrste samotar, ki ima le malo znancev in še manj prijateljev.

Živel je sam zase v Carey Streeti. Neka postrežnica je skrbela za čiščenje, kolikor je smatral za potrebno profesor, ki ni uporabljal stalne služinčadi. Kadar je bil v Londonu, ga je bilo precej pogosto videti v britskem muzeju, kjer je njegova zane-marjena vnunost bila že znana. Kadar ni bil v Londonu — to se pravi, skozi večji del vsakega leta — ni nihče vedel, kam se je podal. Zakaj nikdar ni zapustil naslova, na katerega naj bi pošiljali njegova pisma.

„Kako dolgo je že zdaj v Londonu?“ je vprašal Smith.

„Kolikor se je dalo ugotoviti,“ je odgovoril Scotland Yard, „približno en teden.“

Prijatelj je zapustil telefon in pričel nemirno hoditi po sobi. Spet se je zatekel k svojim ljubljani pipi, ki jo je napolnil s široko rezanim tobakom, ki ga je pokadil po en funt tedensko.

Zazvonilo je in kmalu nato je vstopilo neko dekle.

„Mr. James Weymouth vas želi videti, sir.“

„Halo!“ se je zadr Smith. „Kaj neki je?“

(Dalje prihodnjič)

Für Kommunion, Firmung und Konfirmation

Knabenanzug aus Trevira mit Schurwolle, Sakko ganz auf Seide gefüttert, Brusttasche, in verschiedenen Modelfarben, Größe 8 S 570.—

Eleganter Wash-and-Wear-Knabenanzug, dunkelblau, ganz gefüttert, Brusttasche, Rückenschlitz, komplett waschbar, bügel-frei, Größe 8 S 650.—

Chicer Knabenanzug aus Strapaz-Kammgarn, dunkel gemu- stert, Seidenfutter, Größe 8 S 350.—

Blazer-Jacke aus dunkelblauem Reinwoll-Tuch, aufgesteppte Taschen, Klubabzeichen, Goldknöpfe, Größe 7 S 276.—

Trevirahose, hoher Saumaufschlag, verstellbarer Bund, hell- grau, Größe 7 S 161.—

Burschenanzug aus Reinwoll-Kammgarnflanell, Sakko auf Seide gefüttert, Rückenschlitz, Brusttasche, elegantes Mittel- grau, Größe 13 S 580.—

Hübsches Kleid mit langem Ärmeln, aus Perlonspitze, mit eingearbeitetem Petticoat, weiß Länge 60 cm S 214.—
Länge 75 cm S 224.—

Weißes Kleid mit langen Ärmeln, aus effektivem Streifen- Organza, mit zartem Spitzenbesatz Länge 65 cm S 218.—
Länge 75 cm S 241.—

Elegantes Spitzenkleid mit Bolero, reich gezogenem Rock, Kleid und Bolero ganz auf Duchesse gearbeitet, Länge 70 cm S 370.—

Trevirakostüm, Jacke mit Seidenfutter, reizende Fassung, in den Farben: Weiß, Rosa, Hellgrün, Hellblau und Dunkelblau, Länge 75 cm, ab S 430.—

Trevirakleid mit langen Ärmeln, Farbe: Dunkelblau, mit weißem Kragenaufputz Länge 90 cm S 304.—

STOFFE:
Spitze, weiß, 90 cm S 31.50
Brokate, weiß, 90 cm S 37.—
Perlon, bestickt, 90 cm S 46.—
Perlonkrepp, 90 cm S 32.40

SCHUHE:
Spangenslipper mit reizender Lochverzierung, in Beige und Weiß Größe 27–30 . . . S 105.—
Größe 31–35 . . . S 119.—

Flotter Mädchen-Mokassin aus weichstem Rindbox, in den Farben:
Weiß, Beige und Braun ab Größe 36 nur S 119.—

Knabenhalschuhe in bester Ausführung, Thunitsohle, Fuß- stütze, Farbe: Schwarz Größe 27–30 . . . S 113.—
Größe 31–35 . . . S 123.—

Federleichter Burschenhalsschuh aus bester Lederqualität, mit Eidechseninsatz, Milano-Leisten, Farbe: Schwarz, Größe 36–45 nur S 159.—

WARMUTH UCO

Radioaparati Šivalni stroji Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse

RADIO SCHMIDT KLAGENFURT-CELOVEC
Bahnhofstraße 22

RADIJSKA VELETRGOVINA ZA VSAKOGAR

Dobite vse aparate za dom in gospodinjstvo: radijske, televizijske in druge elektroaparate ter ves material.

Razni aparati za kavo **Kvalitetno blago — po ugodnih cenah**

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinske potreščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede
motorna vozila, ženska, moška in mladinska
športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih
cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

TIHOJA, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenikel Ugodni plačilni pogoji!

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

PFAFF

ZNAMKA ZAUPANJA GRUNDNER

Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

MALA OGLASA

Zemljišče za stavbe, 2.000 kvadrat-
nih metrov na področju mestne
občine St. Vid ob Glini, ugodno
prodaj. Interesenti naj se obrne-
jo na naslov: KARL RIBISEL,
Post: Maria Saal.

Malo kmetijo od 5–20 ha iščem,
po možnosti v slovenskem kraju.
Ponudbe poslati na upravo lista
pod zanko „Plačam v gotovini“.

Gledališče v Celovcu

Petek, 28. maja, ob 19.30:
Von Mäusen und Menschen
(O miškah in ljudeh); 22.
predstava za F-abonma in
GWG-petek. — Sobota, 29.
maja, ob 19.30: Perichole (Po-
cestna pevka) — poslednjič.
— Nedelja, 30. maja, ob 15.
uri: Ponovitev spominske
proslave Rudolfa Kattniga
(Zadnja nedeljska popoldan-
ska predstava). — Torek, 1.
junija, ob 19.30: Der Ver-
schwender (Zapravljivec, raz-
sipnež); čarobna pravljica;
premiera; četrtkovi abonenti
imajo predstavo tokrat v to-
rek. — 23. predstava za D-
abonma in GWG-četrtek. —
Sreda, 2. junija, ob 19.30:
Die Zirkusprincessin. — Če-
trtek, 3. junija ni predstave.

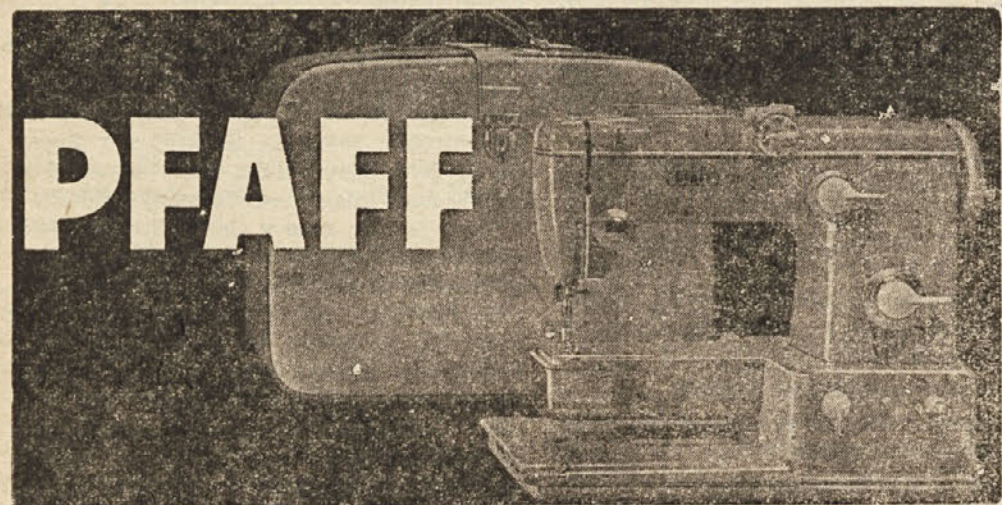
PRIDNO IN POŠTENO DEKLE
kot vajenko

bo prihodnji mesec sprejela za svojo novo,
moderno trgovino s knjigami, nabožnimi
predmeti in pisarniškimi potrebščinami
Družba sv. Mohorja v Celovcu. — Starši,
ki žele izrabiti to priliko za svojega otro-
ka, naj se oglase čimprej v Mohorjevi pi-
sarni v Celovcu.

MLAJŠO IZUČENO PRODAJALKO

za svojo novo trgovino v Celovcu sprejme
Družba sv. Mohorja. Plača po dogovoru.
Ponudbe sprejema Mohorjeva pisarna, Vik-
tringer Ring 26, v Celovcu.

Oglašuj v našem listu!

Ze nad 100 let pomeni Pfaff izredno kvaliteto in storilnost, zato tudi vi zaupajte v Pfaff •
Pri nas dobite brezplačne nasvete • Frirejamo brezplačne šivalne tečaje • Najboljša oskr-
bovalna služba • Velika zaloga nadomestnih delov • Rabljeni šivalni stroji vedno na-
prodaj!

VAŠA PFAFF-STROKOVNA TRGOVINA

Josef Mondre

Klagenfurt - Celovec, 10.-Oktober-Straße 22
Tel. 71-1-87

z veseljem pričakuje vaš obisk • Dajte nam svoj naslov in vam bomo sporočili, kdaj in kje
bo najbližji Pfaff-šivalni tečaj.

Spanischer NATIONAL CIRCUS

Odlikovan z nagrado cirkuškega
„OSKARJA“ za najboljši cirkuški spored
na svetu

SPITTAL 28. do 30. maja

BELJAK 31. maja do 3. junija

CELOVEC 4. do 8. junija

ŠT. VID 9. in 10. junija

WOLFSBERG 11. do 13. junija